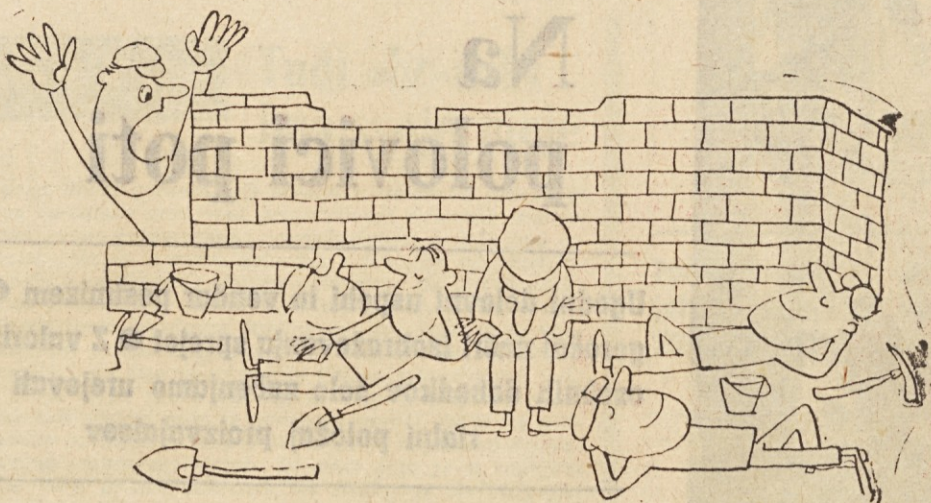

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE!

Četrtek, 13. januarja 1966

Št. 1, leto XXIII

Gradbeniška Trnjulčica 1966

— Zbudite se vendar! Sedaj imamo skupaj že vsa dovoljenja. Rokave gor! Rok izgradnje je 10. januar 1965 leta.

Karikatura: ANDREJ NOVAK

FRANC POPIT:

Izdatki izven gospodarstva naj bodo skladni z možnostmi

Ob zaključku minulega leta je bila v zveznem in gospodarskem zboru zvezne ljudske skupščine živahna razprava o gospodarsko planskih ukrepih za letošnje leto ter o glavnih nalogah v našem nadaljnjem ekonomskem razvoju. V tej razpravi je sodeloval tudi predsednik RS ZSS tovariš Franc Popit, ki se je v svojih izjavah pomudil predvsem ob nekaterih še vedno izrazito ekstenzivnih težnjah gospodarskega razvoja. Iz te njegove razprave povzemamo naslednji odlomek:

Če se vprašamo, ali vsebuje predlagana politika toliko slednosti, pripravljenosti in hotenja, da končno ekstenzivno gospodarjenje, da napravimo križ čez stare metode, da se dokopljemo do stabilnega gospodarstva, kakor so jo izrazili v delovnih organizacijah, potem moramo, žal, ugotoviti, da gre pri tem za razlike. Nekateri celo pravijo, da bi lahko govorili o dvojnih merilih: o enih, ki veljajo za delovne organizacije —

le-te so potisnjene ob zid — in o drugih za banke, federacijo, republike in občine, ki še naprej uporabljajo nekatere metode, znane pred reformo.

Primerjajmo delavce, ki se odreka svojemu standardu, da bi pripomogli k stabilnejšemu gospodarstvu, s hotenji, izraženimi v teh skupščinskih dokumentih. Iz primerjave sledi, da se ne moremo odreči investicijam v asfalt, proge itd. Gre za investicije, za katere je jasno,

da zanje ni materialnega kritja, da so hipertrofirane spričo naših možnosti, da so bile začete v inflacijskem razdobju. Z eno besedo, gre za poskuse nadaljevati politiko, ki je nasprotna intencijam reforme in ki ne bo veliko pripomogla k stabilizaciji. Namesto da bi se vprašali, zakaj so se banke zadolžile preko svojih možnosti, je slišati zahteve po legalizaciji takšne prakse, ki nikakor ni malo pripomogla k nestabilnemu gospodarskemu položaju. Za takšne investicije predvidevajo ukrepe, ki ne sodijo v sistem, ne da bi se pri tem vprašali, kaj bodo o tem mislili delovni kolektivi in kako jih bodo sprejeli. Te ukrepe upravičujejo z izjemno situacijo. Glede tega moramo ugotoviti, da nam je sleherno leto do slej prineslo izjemne situacije, da smo sleherno leto uveljavljali izjemne ukrepe in da smo jih izvajali tudi v naslednjem letu, čeprav se je položaj spremenil. Izjemni ukrepi so tako postali sestavni del sistema.

Kadar govorimo o politiki bank, to politiko opravičujemo s tem, da so banke delovale po intencijah skupščine, oziroma na podlagi njenih predpisov. Nema- ra je to delno res, vendar se nikakor ne moremo spomniti, da bi kdaj glasovali za olajšave bankam, za to, da se zadolžijo za sredstva, ki jih nimajo. Menim, da bi banke ne bile smele prevzemati takšnih obveznosti. In naposled, če je res, da jih je na to zavezala skupščina, zakaj pa jih z zakonom ne bi mogla tudi odvezati. Banke pa naj po svoji presoji odločijo, katere investicije, razen investicij (Nadaljevanje na 2. strani)

Na skupnem delu

Novoletni prazniki so za nami, spet smo v polnem ritmu naših delovnih dni.

Vsak med nami dela pač tako kot zna in zmora, toda to delo se zliva z delom sotovarišev v delovni enoti, v delovni organizaciji, z delom ostalih proizvajalcev v ožjih in širših skupnostih. Smo organizirana družba in organizirano, zavestno stremimo k uresničitvi tistih ciljev, ki smo si jih zastavili z našimi skupnimi dogovori.

Te naše dogovore in cilje izpolnjujemo in dosežemo seveda v odvisnosti od njihove zahtevnosti: včasih hitreje, včasih sele po daljšem času. Spoznali pa smo, da jih dosegamo tem hitreje, čim bolj jasne so vsakemu posamezniku tiste delovne naloge, s katerimi prispeva k doseganju naših skupnih ciljev. Pojasnjevanje ciljev, za katere se borimo in mobilizacija čim širšega kroga delovnih ljudi za njihovo uresničenje sta torej neizogibni sestavni del naših skupnih prizadevanj, sta čimtelja, od katerih je odvisen ne samo rok za njihovo izpolnitev, temveč večkrat tudi njihov uspeh ali pa neuspeh. Ne pravimo zastoj, da zavestno spoznanje, kadar ga osvobodijo množice, postane tako močna materialna sila, da ruši vse zapreke na svoji poti.

Ena najmočnejših zavestnih sil naše socialistične družbe so sindikati, katerih delovanje se sicer res omejuje na delovne organizacije, ki pa zaradi osrednjega mesta, ki ga je naša skupnost priznala delovnemu človeku, še kako močno vplivajo na razvojno pot naše celotne družbe. In če smo že rekli, da zavest, spoznanje o nujnosti določenih stvari postane močna materialna sila, kadar to spoznanje osvobodijo množice, potem lahko to samo ponovimo za tista spoznanja, za katerih uresničenje se borijo sindikati.

Ali je politika sindikalnih forumov tudi politika vsakega člana sindikatov? Ali je s cilji sindikalnih vodstev dovolj seznanjeno tudi sindikalno članstvo?

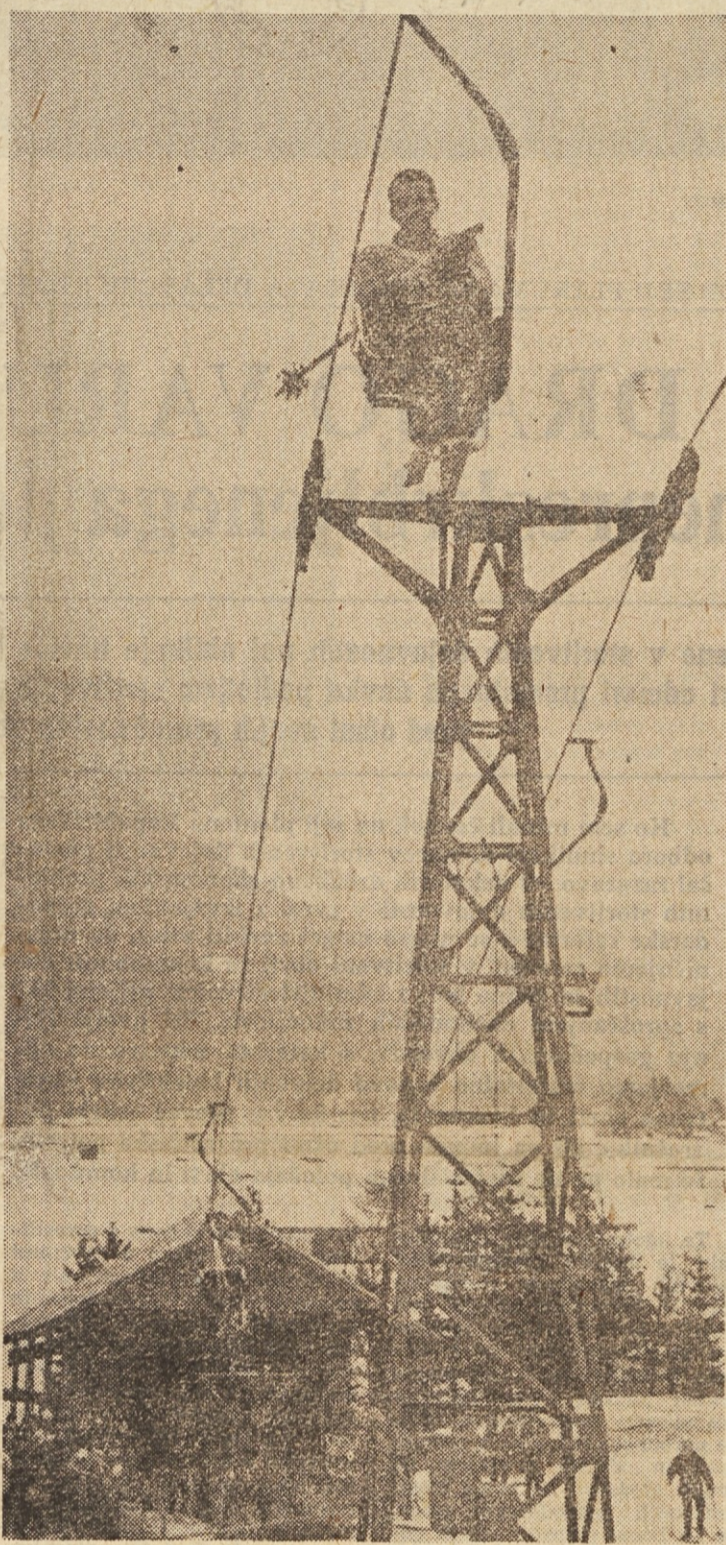
Zdi se nam, da na to vprašanje lahko najbolje odgovorimo z besedami predsednika RS ZSS tovariša Franca Popita v novoletnem intervjuju našemu tečniku:

»Moramo spremeniti način dela vodstev sindikalnih podružnic tako, da bi se vsaj toliko, kolikor se ukvarjajo s problemi na ravni delovnih organizacij, ukvarjala s članstvom. Da bi razmišljala o tem, kako bi seznanjala članstvo s stališči sindikata, ga pridobivala zanje in ga pritegovala, da bi se ta stališča uresničila.

Važno vlogo pri tem mora imeti sindikalni tisk, posebno Delavska enotnost, ki bi morala priti do slehernega člana sindikata, ki bi morala prenašati samoupravne izkušnje in izkušnje iz sindikalne dejavnosti iz kolektiva v kolektiv. Zato pa bi se morali tudi pomnožiti napisani prispevki sindikalnih delavcev iz delovnih organizacij. Le s skupnimi napori lahko Delavska enotnost pomaga napolniti praznino, nastalo v delu sindikalnih podružnic in postane glavna zveza med sindikalnim vodstvom in članstvom.

Uredništvo Delavske enotnosti bo dosledno spoštovalo naloge, ki so s temi besedami začrtane. Upamo, da bomo pri tem imeli ne samo podporo sindikalnih podružnic, temveč tudi podporo čim širšega kroga sindikalnega članstva.

MILAN POGAČNIK

NA NEDELJSKO SMUKO

FOTO: FOTOSLUŽBA DE

Danes na zadnji strani
328 IN 1 NOVOLETNO VOŠČILO

NE SAMO TRANSMISIJA

Ob koncu minulega leta se je v Beogradu sestal plenum centralnega sveta ZSJ. Na dnevnem redu je bila ena sama točka: poglobljanje samoupravljanja in delitve dohodka v delovnih organizacijah. Za izhodiščno misel pa je služila ugotovitev, da ne moremo pričakovati od proizvajalcev, da bi bili vsestransko zainteresirani za probleme družbene proizvodnje ter za sodelovanje v samoupravljanju, če občutijo, da ne morejo odločiti o odnosih, ki opredeljujejo delitev rezultatov družbenega dela.

kraticega odločanja, toda prav zaradi razlogov, ki smo jih že omenili, je še vedno samo formalna demokratična, samoupravljanje pa še vedno v marsičem pomeni samo trasmisijo.

Toda povsem obratno v odgovornosti! Ni treba kdo ve kako podrobno dokazovati, da pa je prav tisti vodstveni kader, ki najbolj uveljavlja svojo voljo v proizvodni in poslovni politiki, tudi najmanj odgovoren za učinkovitost ali neučinkovitost ukrepov. Samo za primer: le malokdaj se je doslej primerilo, da bi moralo upravno vodstvo odgovarjati, bodisi pred kolektivom bodisi pred širšo družbeno skupnostjo, zakaj posluje z izgubo ali pa na meji rentabilnosti. In teh podjetij je, mimogrede povedano, kakih 30 odstotkov

od celotnega števila. In nasprotno: ali smo izoblikovali radikalni in pogumen sistem materialnega in moralnega stimuliranja vodstvenih in strokovnih delavcev za boljše gospodarjenje? Odgovor je približno takle: v podjetjih, ki dosegajo sicer evropske rezultate v proizvodnji in poslovanju, so osebni dohodki strokovnjakov utesnjeni v konstruirane občinske kriterije in limite.

Tako zamegljeni ekonomski odnosi v sistemu formiranja in delitve dohodka pa meglijo tudi samoupravne odnose. Vzrokov pa, zakaj tako počasi oblikujemo delitev dohodka v delovnih organizacijah, je več. Predstavniki slovenskih sindikatov Franc Ure je na plenumu med drugimi ugotavljal:

RAZGOVOR
O AKTUALNIH
PROBLEMIH PTT

Na liniji:

Večja produktivnost

Naša PTT podjetja v zadnjem času naglo in tudi uspešno uresničujejo program modernizacije in avtomatizacije omrežja in uslug, čeprav tudi PTT službi primanjkuje sredstev. Ali se je položaj izboljšal po zadnji podražitvi uslug? Kateri so tisti poglobljeni problemi, ki zdaj najbolj zavirajo še hitrejšo uresničevanje začrtanih programov in kako se PTT kolektivi spoprijemajo z njimi?

»Modernizacija in avtomatizacija telegrafsko telefonskega prometa je zdaj naša najvažnejša naloga,« je začel tovariš Tavželj. »Najprej moramo dokončati magistralne PTT zveze, med katere spadate predvsem koaksialni kabelski sistem Ljubljana—Maribor—avstrijska meja ter Ljubljana—Trst—Koper. S tem bomo avtomatsko povežali Štajersko, Prekmurje in celotno Primorsko z Ljubljano, istočasno pa bomo ustvarili neomejene možnosti za povezavo naše države z Zahodno Evropo in ostalimi kontinenti. Skupno z magistralnimi PTT zmogljivostmi se mora razvijati tudi lokalna mreža, ki je pogoj za smotrno in ekonomsko izkoriščanje magistralnih kapacitet, saj sama zase tudi ne more biti učinkovita, niti ne bi predstavljala racionalnih ekonomskih vlaganj. (Nadaljevanje na 6. strani)

»V Sloveniji so bile še leta 1961 v 69 odstotkih podjetij osnovane delovne enote, danes pa so samo še v 52 odstotkih in še v teh marsikdaj le na papirju. Glavna prepreka v uveljavljanju delovnih enot in sistemu formiranja in delitve dohodka vedno odločilna birokratska in po delovnih enotah pa so še tehnokratska pojmovanja, neurejenosti v gospodarskem sistemu ter preveč šibko strokovno znanje in izkušnje s tem.«

Zato je bil eden izmed zaključkov plenuma: v sindikatih si bomo morali še naprej za vso odločnost prizadevati, da se izpolni sistem formiranja in delitve dohodka po delovnih enotah, ker je le od tega odvisno nadaljnje razvijanje samoupravne proizvodnje, od obojega pa uspešnost prehoda na intenzivno gospodarjenje. »Ni dvoma, da delovne enote odločajo samo pri delitvi osebnih dohodkov,« je poudaril v razpravi Mitja Svab, predsednik komisije za družbeno upravljanje pri RS ZSJ za Slovenijo. »Delovne enote morajo prav tako odločati ali imeti vsaj odločnejši vpliv na delitev sredstev za razširjanje produkcije, stipendiranja, stanovanjsko gradnjo in druga področja, kajti tudi tu gre za sredstva, ki jih ustvarjajo proizvajalci v delovnih enotah in ki so prav tako povezana z osebnimi dohodki.«

... v jugoslovanskih sindikatih

ŠTIRI VPRAŠANJA ZA FRANCETA BORŠTNIKA, PREDSEDNIKA KOMISIJE ZA ORGANIZACIJSKO POLITIČNA VPRAŠANJA PRI RS ZSJ ZA SLOVENIJO:

Hrvatska

Tudi »ho-ruk«
ima svoje meje

Ko je pred dnevi plenum RO sindikata delavcev industrije in rudarstva Hrvatske ocenjeval prizadevanja delovnih organizacij za uveljavitev intenzivnega gospodarjenja, je bila ena izmed ugotovitev, da so v večini delovnih kolektivov povečali intenzivnost dela v proizvodnji. Druga ugotovitev pa je bila takole: in vendar je »ho-ruk« sistem baterija, ki tolče le na kratke razdalje. Predstavnik kolektiva Brodograđilište Split je to ugotovitev podkrepil z naslednjimi dejstvi: »Na lastnih izkušnjah smo se prepričali, da ima povečevanje fizične intenzivnosti dela prav tako svoje meje, preko katerih ni mogoče priti. In razen tega, tak »ho-ruk« sistem nam je povzročil precej škodo na področju higiensko tehnične zaščite delavca in je negativno vplival na zdravstveno stanje zaposlenih. In prav zato je v zadnjem času čedalje večji pritisk delavcev, da strokovne službe povečajo svojo učinkovitost.«

Kaj pa lahko pomeni tako učinkovitost strokovne službe, je dokazal mlajši inženir iz podjetja Djuro Djaković iz Slavonskega Broda. Pri njih je bila pot od dokumentacije do izdelave livnega lonca dolga celih 14 mesecev. Toda po analizi tega mladega inženirja bi bilo možno skrajšati priprave za dokumentacijo za dva meseca, priprave v proizvodnji prav tako za dva meseca in slednjič skrajšati tudi samo proizvodnjo spet za dva meseca. Finančni efekt teh ukrepov pa pomeni povečanje dohodka od 4,7 na 18,5% v prodajni ceni.

Bosna in
HercegovinaProizvodnja
postaja spet
privlačna

Odkar so v zeniški železarni uveljavili sistem formiranja in delitve dohodka po ekonomskih enotah, je proizvodnja spet postala zanimiva za strokovni kader. Se nedavno tega so namreč uslužbenci s srednjo strokovno izobrazbo v tem podjetju prejeli osebne dohodke, kot so jih dobivali visoko kvalificirani delavci v proizvodnji, medtem ko so imeli tisti z nižjo strokovno izobrazbo osebne dohodke kvalificiranih delavcev. Vse to pa je povzročalo nenehen pritisk delavcev iz proizvodnje, da bi se zaposlili v režiji. S prehodom na sistem formiranja in delitve dohodka po ekonomskih enotah pa so se ta razmerja bistveno spremenila. Ne samo da znašajo zdaj razlike med posameznimi člani kolektiva, ki imajo enako kvalifikacijo, tudi po 20.000 din na mesec, kar je odvisno od uspešnosti gospodarjenja enot, bistveno so se povečali tudi poslovni uspehi podjetja, tako da je zdaj povprečni osebni dohodek v podjetju že 70.000 dinarjev, v lanskem oktobru pa je celo 800 delavcev prejelo več kot 100.000 dinarjev osebnega dohodka.

Makedonija

Vedno več
strokovnjakov
prihaja

Zadnji plenum RS ZSJ za Makedonijo je izzvenel v ugotovitvi, da so bili od avgusta, ko je bila uzakonjena gospodarska reforma, pa do konca leta ustvarjeni dokaj dobri rezultati. Tako je fizični obseg proizvodnje v prvih desetih mesecih minulega leta za 14,5 višji v primerjavi s istim obdobjem lani, izvoz je povečan za 22%, produktivnost dela pa je porasla za 5,5%. Razen tega pa so v številnih delovnih organizacijah odločili, da osnujejo večizmensko delo ter da tako čim bolj izkoristijo razpoložljive kapacitete. Ustvarjeni pa so tudi drugi pogoji za intenzivnejše gospodarjenje: bistveno se izboljšuje kvalifikacijska struktura zaposlenih, kajti v minulem letu je dobilo strokovno izobrazbo kvalificiranega ali visokokvalificiranega delavca 3500 neposrednih proizvajalcev, na višjih in visokih šolah pa je diplomiralo 1545 študentov.

Srbija

Resnica z dveh
plati

Na vseh proizvodnih, političnih, sindikalnih in drugih sestankih v kolektivu rudnika Bor, tega našega največjega giganta barvaste metalurgije, je bilo slišati nenehne pritožbe, da v proizvodnih obratih podjetja ni dovolj strokovnega kadra.

Ko pa je ondan zaprosilo za sprejem na delo v to delovno organizacijo 5 inženirjev geologije, rudarstva in metalurgije ter en pravnik, mimogrede povedano, vsak med njimi je imel po nekaj let prakse, so na njihovo prošnjo pripisali v upravi podjetja — ni prostih delovnih mest.

In zdaj bo šlo spet po starem: na vseh sestankih bodo spet ugotavljali tisto staro: v proizvodnji ni strokovnjakov!

ZA VEČJO SAMOSTOJNOST
SINDIKALNIH VODSTEV

Prizadevanja za okrepitev vsebinske samostojnosti sindikalnih podružnic • Nič več potreba po dotacijah za delo sindikatov v občini in delovni organizaciji • Novost — sklad za financiranje sindikalnega tiska in raziskav • Prizadevanja, da bi zagotovili v posameznih primerih brezplačno pravno zaščito za člane sindikata

Nekajkrat je bilo v sindikatih že govora o tem, kako zagotoviti večjo samostojnost sindikalnih organizacij na vseh ravneh, predvsem pa občinskih svetov in podružnic v delovnih organizacijah. Zato: kakšna so v tem primeru prizadevanja republiškega sindikalnega sveta?

Če lahko tako rečem, so naša prizadevanja dvojne narave. Najprej poskušamo okrepiti vsebinsko samostojnost sindikalnih organizacij. Pri tem gre za to, da bi postala pomoč republiškega sveta občinskim sindikalnim vodstvom in preko njih podružnicam v delovnih organizacijah čim bolj konkretna. To pa seveda terja tudi bistveno drugačne metode dela. Na seminarjih, delovnih razgovorih, področnih posvetovanjih poskušamo predvsem ugotoviti problematiko, ki se na teh področjih poraja, ter pri tem pomagati sindikalnim organom in organizacijam, da jo nato samostojno razrešujejo. Seveda pa si prizadeva republiški svet tudi programsko vplivati na delo sindikatov. Zato smo dali v razpravo vsem republiškim odborom in občinskim sindikalnim svetom, da bi se tako izrekli o nadaljnji usmeritvi sindikalne politike in neposredno tudi vplivali na konkretni program dela ter se pri tem odločili, katerim problemom naj v prihodnjem obdobju posveti republiški svet največ pozornosti. Drugo plat teh prizadevanj pa pomenijo naše težnje, da bi tudi v materialno smislu čimbolj osamosvojili sindikalna vodstva v občinah in sindikalnih podružnicah.

Ugotovitev je točna. Bržčas si je le težko zamisljati samostojnost v oblikovanju politike sindikatov v občini, kadar je na primer občinski sindikalni svet odvisen od dotacije iz občinskega proračuna. Nekateri dosežani primeri to v celoti potrjujejo. In kakšni so konkretni ukrepi republiškega sveta za povečanje materialne samostojnosti občinskih vodstev in sindikalnih podružnic?

Ze ob koncu minulega leta smo v sindikatih intenzivno razmišljali o tem, kako zagotoviti materialno neodvisnost občinskih vodstev in seveda tudi večjo samostojnost sindikalnih podružnic. Ponujala se je sicer možnost, da bi članarino znižali od 0,6 odstotka na osebni dohodek na 0,5 odstotka. Toda to znižanje ne bi bistveno vplivalo na povečanje prejemkov zaposlenih, ki so člani sindikata, bi pa seveda še bolj vplivalo na materialno neodvisnost občinskih svetov in podružnic ter s tem na njihovo vsebinsko samostoj-

nost, saj vemo, da sindikati niso vselej soglani z oficialno politiko do posameznih problemov bodisi v občini bodisi v delovni organizaciji. Spričo tega smo se tudi odločili, da sicer obdržimo dosedanjo višino članarine, da

bi republiški svet lahko zmanjšal svojo udeležbo pri članarini, hkrati pa zadostil vsem potrebam, smo se najprej odločili zmanjšati število kadrov tako na svetu kot pri Delavski enotnosti in to kljub povečanemu obveznostim. Da pa bi lahko zagotovili tudi solidno materialno osnovo tako za sindikalni tisk kot za raziskave, smo se odločili formirati v ta namen poseben sklad, v katerega se steka 2,5 odstotkov sredstev od pobrane članarine. Iz tega sklada, ki pomeni v naši dejavnosti novost, naj bi se poslej financiral primanjkljaj, ki nastaja pri Delavski enotnosti, in tudi druge potrebe sindikatov po tisku in raziskavah, ki bodo služile sindikalnemu aktivu za uspešnejše reševanje posameznih družbenih problemov.

Pogosto slišimo mnenje, da bi sindikati morali bolj kot doslej zagotoviti pravno pomoč in zaščito svojemu članstvu. Vsekakor predlog, ki je vreden upoštevanja. Je v tem primeru Republiški svet že kako ukrepal?

Res opažamo, da kljub intenzivnemu urejanju interne zakonodaje v delovnih organizacijah še vedno ostaja veliko spornih

Res opažamo, da kljub intenzivnemu urejanju interne zakonodaje v delovnih organizacijah še vedno ostaja veliko spornih

SE ENKRAT: »ODPRETI VRATA NAPREDKU« — OBČNI ZBOR OBŠS CERKNICA

OBČUTIJO, KAJ
POTREBUJEJO

V zvezi s člankom »Odpreti vrata napredku«, objavljenem v 50. številki lanskega letnika našega lista, smo prejeli več pripomb sindikalnih delavcev iz Cerknice, češ da smo o občnem zboru njihovega sindikalnega sveta poročali preveč enostransko in celo črnogledno.

Res je — članek ustvarja tak vtis. Vendar je treba povedati, da sta bila tako uvodno poročilo kot razprava enako »uglašena«, nenavadno iskrena in samokritična; usmerjena na šibanje slabosti, napak in vsega drugega, kar zavira hitrejši razvoj samoupravljanja in intenzivnejšega gospodarjenja. Prav to, da se delovni ljudje — člani sindikalnih podružnic tega dobrega zavedajo, daje njihovi razpravi

in ugotovitvam toliko večjo ceno, obenem pa predstavlja dragocen napotek za nadaljnje delo.

Delovni kolektivi cerkniške komunne so pri svojem delu nedvomno dosegli tudi doslej uspehov. Zakaj jih pisec članka ni omenil, je iz doslej povedanega bolj ali manj razumljivo, čeprav bi bila njegova dolžnost, da spregovori tudi o uspehih in ne zgolj o slabostih, tako da bralec ne bi dobil enostranskega ali napačnega vtisa, ker se je — žal — lahko zgodilo. Prav zato smo bili mnenja, da moramo pojasniti tudi »drugo stran medalje«, kar hkrati ne pomeni samo našega opravičila, ampak tudi dolžnost, da objektivno informiramo bralece in javnost.

—mG

• 23 VPRAŠANJE:

Ali lahko delovna organizacija sklene, da preneha delavcu delo, kadar mu je zdravnik odredil, da dela s skrajšanim delovnim časom? M. S. — ZAGORJE

Po členu 103 temeljnega zakona o delovnih razmerjih delovna skupnost ne more skleniti, da delavcu preneha delo v delovni organizaciji, dokler je delavec po zdravniškem izvidu začasno zdravstveno zadržan oziroma ni zmožen za delo. Razumeti je treba, da delavec ni zmožen za delo tudi takrat, kadar mu zdravnik odredi delo s skrajšanim delovnim časom.

Po členu 50 zakona o zdravstvenem zavarovanju namreč lahko zdravnik odredi zavarovancu za določen čas, ki lahko traja najdalj eno leto, delo s skrajšanim delovnim časom, če ugotovi, da se je zdravstveno stanje zavarovanca izboljšalo in da bi bilo delo koristno za hitrejšo pridobitev delovne sposobnosti. V takem primeru ima delo s skrajšanim delovnim časom namen, da dokončno in popolno usposobi zavarovanca in ga vključi v delovni proces s polnim delovnim časom, zaradi česar ima tako delo enak značaj kot vsako drugo terapevtsko sredstvo. Ker je skrajšani delovni čas omejen na dobo enega leta, pomeni, da se bo šele po izteku tega časa dokončno presodilo, ali bo delavec sposoben za delo s polnim delovnim časom ali ne.

Ker delavec v takem primeru po izvidu zdravnika ni zmožen za delo s polnim delovnim časom, delovna skupnost ne more skleniti, da mu delo preneha.

A. POLJANŠEK

• 24 VPRAŠANJE:

Ali ima delavec, ki odhaja na odslužitev vojaškega roka pravico do nadomestila v višini enomesečnega osebnega dohodka? V. J. — KAMNIK

Kljub temu, da temeljni zakon o delovnih razmerjih (člen 148/I) določa, da ne preneha veljati navodilo za izvajanje določb zakona o delovnih razmerjih o nadomestilih, ki grejo delavcem, kadar so odsotni z dela in kadar odidejo k vojakom, da odslužijo ali doslužijo vojaški rok, delavci, ki odidejo na odslužitev vojaškega roka, nimajo pravice do nadomestila v višini enomesečnega dohodka, ker je zakon o delovnih razmerjih, ki je v členu 42 določal to nadomestilo, prenehal veljati in je s tem prenehal veljati tudi tisti del citiranega navodila, ki je podrobneje določal pravico do enomesečnega nadomestila osebnega dohodka.

Nedvomno pa so delavci s pravico do vrnitve na delo v isto delovno organizacijo po določenih temeljnih zakonih o delovnih razmerjih pridobili večjo pravico, kot je pravica do enomesečnega osebnega dohodka. A. POLJANŠEK

• 25 VPRAŠANJE:

Učiteljica je bila pred dvema letoma upokojena, preden je dosegla 35 let delovne dobe, nakar se je reaktivirala. S 1. januarjem 1965 pa je bila ponovno upokojena. Ali je lahko od 1. januarja letos še naprej v rednem delovnem razmerju? Č. A. — LJUBLJANA

Upokojenka, ki je bila upokojena po prej veljavnem ZPJ se lahko ponovno zaposli, to je, sklene redno delovno raz-

merje, vendar ta čas nima pravice do pokojnine. Kolikor pa je sedaj delavka, za katero vprašujete, že izpolnila 35 let delovne dobe, se ji poleg osebnega dohodka iz delovnega razmerja izplačuje tudi pokojnina, čeprav je v delovnem razmerju.

V obeh primerih je postavljeno vprašanje, kakšne odločbe je treba izdati obema uslužbencema. Ker veljajo tudi za prosvetne delavce določbe TZDR, je mogoče med delavcem in delovno organizacijo skleniti le redno delovno razmerje za nedoločen čas, izjemoma po čl. 25 istega zakona tudi za določen čas, honorarnega delovnega razmerja pa novi zakon ne pozna. V obeh primerih se torej lahko sklene redno delovno razmerje s pravico do osebnega dohodka za opravljeno delo, vendar je različno urejeno vprašanje pravice do prejemanja pokojnine, dokler traja tako delovno razmerje. Opozoriti pa moramo, da je Ustavno sodišče SRS sprožilo postopek za izenačenje pravic zaposlenih upokojevcem, ki so se upokojili s 30 oziroma 35 leti delovne dobe, s tistimi, ki so upokojeni po novih predpisih, prav zaradi razlike, da prvim ne gre pokojnina za čas ponovne zaposlitve drugim pa se izplačuje.

M. LIPUŽIC

KUPON za pravno
posvetovalnico DE

N aš zavod za znanstveno proučevanje odnosov med samoupravljavci na področju delitve osebnih dohodkov, je izstrelil v kozmos dva satelita s človeško posadko.

V prvem sta bila Janez in Miha, v drugem pa Peter in Jože.

Prvega so naredili še pred reformo, in kozmonavta, ki so ju pripravljali za polet z njim, so vzgajali v tedanjem duhu. Drugega pa so proizvedli že po reformi in kozmonavta so vzgajali v novem duhu.

Zavod za proučevanje odnosov med samoupravljavci na področju delitve osebnih dohodkov je posadkama obeh satelitov naročil, naj se nekje v orbiti sestane, medtem pa naj preštudirata »Pravilnik o delitvi osebnih dohodkov« v njihovem zavodu. V prvi raketi, ki je startala ob šestih zjutraj, so imeli pravilnik, ki je veljal do reforme, v drugi, ki so jo izstrelili minuto kasneje, pa naj bi preštudirali pravilnik, ki so ga naredili po reformi.

Ko se je prva raketa znašla v orbiti, je Janez prebral prvi člen starega pravilnika:

»Delo je edino merilo za pridobitev osebnih dohodkov.«

Minuto kasneje je Peter v drugi raketi prebral prvi člen pravilnika, ki so ga naredili po reformi:

»Delo je edino merilo za pridobitev osebnih dohodkov.«

V naslednjih sedmih urah in pol sta obe vesoljski posadki še nadalje — po progra-

mu poleta — študirali člene obeh pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov in ker je njihova radijska zveza delovala brezhibno, smo tudi na Zemlji slišali naslednjo razpravo:

Prvi satelit: »V členu šest najinega pravilnika piše: — Osebnih dohodek se formira in deli v okviru ekonomske enote — v kolikor je le-ta ustanovljena — in pri njegovi delitvi...« Drugi satelit: »Isto piše v najinem pravilniku.«

Samoupravljavci v vesolju

Tako so analizirali vse člene novega in starega pravilnika.

Končno smo slišali: Prvi satelit: »V členu 168 našega pravilnika je rečeno, da mora vsakdo, ki ne dosega norm, plačati penale.« Drugi satelit: »Tudi v našem pravilniku je zapisano dobesedno tako.«

Tedaj so vsi štirje vesoljski potniki vprašali svoj zavod:

»Zakaj pa ste nas sploh poslali v vesolje in nam naročili, naj se gremo znanstveno proučevanje pravilnikov, če pa sta oba enaka?«

Tovariši so rekli:

»Pritisnite na peti gumb v prvi vrsti z leve proti desni.« Obe posadki sta to storili. Janez in Miha v prvem sa-

telitu sta poslušala govore pred reformo, kot na primer: »Po problemu proizvodnje, tovariši, s posebnim ozirom na naš neizkoriščen ekonomski potencial, lahko rečemo, da je treba izvršiti mobilizacijo vseh subjektivnih sil, ki naj se tako afirmirajo, da bodo sposobne vršiti ne samo enostavno, temveč tudi razširjeno reprodukcijo.«

Peter in Jože pa sta poslušala govore po reformi, kot na primer:

od ustanovitve ni bil rentabilen in vas spričo tega opozarjamo, da nismo plačniki vaših dolgov.«

Pod večer istega dne sta na že vnaprej določenem mestu pristali obe vesoljski ladji. Iz prve sta izstopila Peter in Jože, iz druge pa Janez in Miha.

Tovariši iz zavoda so se tej zamenjavi posadk čudili, prvi slovenski kozmonavti pa so jim pojasnili:

»Z ozirom na proizvodne kapacitete, tovariši, ki jih ekonomsko ne izkoriščamo, bi lahko rekli, da je treba mobilizirati vse subjektivne sile, ki naj spričo ekonomskih zmogljivosti naših samoupravnih proizvodnih skupnosti store vse, da vrše enostavno in razširjeno reprodukcijo. Tega prej nismo mogli reči, ker naš prejšnji družbeno-ekonomski sistem še ni dozorel, danes pa moramo to odkrito povedati in apelirati na vse proizvajalce.«

Potem je bilo slišati hreščanje:

»Oprostite, ker se mešamo v vaš pogovor. Tukaj, namreč, občinska skupščina. Pravkar smo ugotovili, da vaš zavod že

»Kaj pa naj bi drugega storili? Ko smo slišali vse to o usodi našega standarda, nam ni preostalo drugega, kot da si ga sami zagotovimo. Pa smo takrat, ko smo se v vesolju sestali — tisti hip se je namreč končal tudi naš sedem in polurni delovni čas — zamenjali svoja delovna mesta. Smo pač standardu v prid — po stari slovenski navadi — delali še malo honorarno.«

Tovariši, ki so jih slavnostno sprejeli in so bili vzgajani pred reformo in po njej, so se smejali.

Jaz pa se nisem.

Najbrž nisem bil dobro vzgojen.

JANEZ VOLJČ

V »IZOLIRKI« SNUJEJO BOGAT IZOBRAŽEVALNI PROGRAM

ZDAJ VEDO, ČESA NE ZNAJO

Delavci Izolirke preizkušajo svoje znanje • Dragocene izkušnje za dobro programiranje strokovnega in splošnega izobraževanja • Pomembno je oboje: veliko ustvariti in dobro gospodariti

Ves kolektiv od proizvodnih do strokovnih delavcev bo pred seminarji opravil proizkušnje o strokovnem in splošnem znanju. Kajti v izobraževalnem centru pravijo, da bodo lahko pripravili dobre učne načrte le tedaj, ko bodo vedeli, česa delavci na svojih delovnih mestih ne znajo in kaj bi morali znati in kaj morajo vedeti pri vsakodnevnih samoupravnih nalogah. Hkrati pa želijo s testi pokazati vsakemu delavcu fotografijo njegovega znanja in ga opozoriti, česa se mora naučiti, če želi ostati na svojem delovnem mestu. Prav zato v Izolirki delavci ne naprotujejo izobraževanju.

Z VEČJIM ZNANJEM — V MODERNO PROIZVODNJO

Neustrezna kvalifikacijska struktura in zelo neugodno razmerje med proizvodnimi in tako imenovanimi režijskimi delavci, le-to je trenutno 50:50, je samo eden od vzrokov, ki sili kolektiv Izolirke v šolo po več znanja in terja korenitejšo spremembo v kadrovski politiki. V Izolirki se namreč želijo slej ko prej iztrgati iz obrtniške in preiti na industrijsko proizvodnjo. Zato

pa morajo izpolniti dva osnovna pogoja: modernizirati in razširiti svojo proizvodnjo ter strokovno usposobiti delavce za moderen način proizvodnje. S prvim pogojem si posebej ne belijo glave. S skrbnim gospodarjenjem so si prihranili potrebna sredstva za rekonstrukcijo in zanjo pripravili tudi že načrte. Malce daljši proces bo potreben za izpolnitev drugega pogoja. Prav zato posvečajo vso pozornost izobraževalnim programom.

Vodja izobraževalnega centra Janez Hambrož in vodja kadrovske socialne službe Roman Svetlič takole menita: »Samo na spričevala se ne zanesemo. Formalno znanje naj potrdi praksa. Ugotoviti ga želimo s testi. V kratkem bo stekel na primer seminar za delovodje. Predno bomo zanj sestavili podrobni učni načrt, bomo analizirali delovno mesto vsakega delovodje posebej, nakar bodo opravili delovodje test, da bi ugotovili strokovno in splošno raven izobrazbe, izpolnili pa bodo tudi ankete liste, da bi vedeli, česa si posebej želijo od seminarja. Posebno pozornost bomo posvetili na seminarju zraven bistve-

nih nalog delovodje kot neposrednega organizatorja proizvodnje tudi metodam praktičnega izobraževanja na delovnem mestu, varstvu pri delu in delovni zakonodaji.

Podobno bomo ravnali tudi pri drugih seminarjih. Pri izobraževalnem delu se močno opiramo na izkušnje Zveznega centra za izobraževanje gradbenih inštruktorjev v Ljubljani in na Delavsko univerzo Moste-Polje. Velik del izobraževalnega koncepta bomo uresničili prav z njihovo pomočjo. Del pa seveda z domačimi strokovnjaki.

»Pa imate dovolj strokovnjakov?«

»Za trenutne potrebe jih imamo. Vendar velja poudariti, da nam nobena šola ne more izsolati specialnih strokovnjakov za našo proizvodnjo. Za bitumenško proizvodnjo ni specialne smeri niti na visokih niti na srednjih šolah. Tako si moramo tudi ta kader strokovno vzgojiti kar doma. Zdaj boste lažje razumeli, zakaj snujemo tako obširen izobraževalni koncept, ki bo zajel vse delavce, tako inženirje kot nekvalificirane delavce.«

VZPOREDNO S STROKOVNIM — SPOŠNO IZOBRAŽEVANJE

Strokovno izobraževanje pa je samo del njihovega izobraževalnega programa. Vzoredno poudarjajo v Izolirki tudi družbeno-ekonomsko izobraževanje.

»Za nas je pomembno oboje,« pravi Hambrož, »veliko ustvariti in dobro gospodariti z ustvarjenimi sredstvi.«

Rezultati testov o družbeno-ekonomskem znanju, ki so jih izvedli med delavci v računovodski, komercialni in splošni službi, namreč opozarjajo, da kaže družbeno-ekonomskemu izobraževanju posvetiti vso pozornost. Komaj na anketno polovico vprašani so anketiranci pravilno odgovorili, čeprav so vprašanja zajela samo tisto znanje, ki ga mora vsak upravljalcev in praktiki imeti in čeprav so nanje odgovarjali delavci, ki bi tako po položaju kot po ravni izobrazbe morali bolje poznati na primer delovno zakonodajo in delitvene odnose.

Tudi s tem testom niso v Izolirki želeli ugotoviti le znanja ali neznanja delavcev, ampak dobiti predvsem izkušnje za dobro programiranje družbeno-ekonomskega izobraževanja.

I. V.

Na temo REFORMA so rekli

»V materialu Zveznega zavoda za plan je rečeno, da bi v Jugoslaviji lahko realizirali 55 odstotkov predvidenega povečanja industrijske proizvodnje do leta 1970 že s tem, če bi za polovico zmanjšali obstoječe neizkoriščene kapacitete in to ob ravni produktivnosti, ki jo že dosega en del našega gospodarstva. Produktivnost dela je mogoče brez večjih novih investicijskih vlaganj bistveno povečati tudi s kooperacijo in integracijskimi procesi. To so neizmerna rezerve, katerih dimenzije se ob izvajanju reforme šele postopno odkrivajo. Tukaj pa smo šele na začetku. Leto 1966 bi moralo biti predvsem v znamenju hitrejšega napredka tudi na tem področju. Mislim, da bi zlasti gospodarstvo v Sloveniji moralo biti v večji meri nosilec kooperacijskih in integracijskih procesov v Jugoslaviji. Če nečemo, da se bo družbena skupnost integrirala le preko davkov in raznih odvečnih administrativnih elementov, potem je treba to politiko spodaj zavestno podpirati in se zanjo dosledno bojevati kljub trenutnim težavam.«

● STANE KAVČIČ, v članku »Še o nacionalnem vprašanju in socialistični enotnosti« (Delo 31. 12. 1965):

»Ni dvoma, da smo zlasti razviti, to se pravi tudi Slovenci, premalo storili za to, da bi v načelnem in praktičnem pogledu utrjevali tudi pri nerazvitih prepričanje: a) da reforma in močnejša ekonomska logika ne izključujeta, ampak vključujeta in predpostavljata tudi pomoč nerazvitim; b) da bodo v pomoč nerazvitim tudi taki splošni gospodarski pogoji in sistemi, ki bodo omogočali in prisiljevali njihove že doslej zgrajene gospodarske kapacitete k večji produktivnosti in

boljšemu poslovanju; c) da bo na podlagi valorizacije novih ekonomskih vrednosti možno tudi nove naložbe v nerazvita področja napraviti bolj ekonomsko, bolj perspektivne in tudi mednarodno konkurenčne. Z drugimi besedami rečeno: gospodarska reforma in valorizacija naših idejnih spoznanj in ekonomske prakse varuje nerazvite pred tem, da bi ponovno in od začetka plačevali davek naši avtarkiji, nerazvitosti in idejni mladosti, kar vse je bilo pred petnajstimi, desetimi leti še nujno potrebno. Sedaj pa smo že tako razviti, da se tudi v korist nerazvitih izognemo plačevanju tega davka ali ga vsaj zmanjšamo na minimum.«

● EDVARD KARDELJ v intervjuju za JRTV 29. 12. 1965:

»Nedvomno bi z več reda in discipline dosegli boljše uspehe. Napravili pa bi veliko in celo zelo nevarno napako, če bi red postavili zoper demokracijo, oziroma demokracijo zoper red. Zakaj red brez demokracije se hitro sprevrže v birokratsko samovoljo in v despotizem konservativne povprečnosti. Demokracija brez pravega reda in odgovornosti pa se kaj zlahka sprvrže v despotstvo, demagoške fraze in neodgovornost, kar mora spraviti družbo v gospodarske in politične težave. Potemtakem nam je potreben zares red, toda red na podlagi demokracije, se pravi na podlagi jasno določenih pravic in medsebojnih obveznosti. Taki demokratični odnosi bodo iz naših ljudi napravili svobodne ustvarjalce, tako v osebnem kakor tudi v družbenem delu, omogočili jim bodo, da se sami zavzamejo za red, kajti red ni odvisen samo od oblasti, ampak veliko bolj od vsakega posameznika. Nam je torej prav tako potrebna demokracija, toda demokracija na podlagi reda, to se pravi na podlagi medsebojne odgovornosti ljudi. Ta odgovornost bo zagotavljala družbeno sigurnost človeka, hkrati pa bo utrjevala v vsakem občanu prepričanje, da bodo spoštovane njegove pravice in zagotovljene obveznosti drugih od njega, če bo tudi sam izpolnjeval svoje obveznosti do drugih, do družbe.«

»Reforma smo mi!«

Čudeži se ne dogajajo več, kakšno prijetno presenečenje pa se le še pripeti. Prideh na primer v »Unionsko klet« v Ljubljani in ko zahteva račun, natakars prijazen nam smehom na licu odbije deset odstotkov... Skratka — popust, ki ni običajen in vedno poln lokal, kar po reformi tudi ni več samo po sebi razumljivo. Ne nazadnje je važno tudi to, da gost razpoložen zapusti lokal in da se tjakaj prav rad spet vrne.

Čeprav gostinski delavci nimajo časa, da bi tako kot »navadni« državljanji sedli za mizo, sem šefa strežbe v ljubljanskem hotelu »Union«, tovariša Viktorja Pavlija, le »ujel«

za nekaj trenutkov. Najin razgovor so kar naprej prekinjali; ker so ga klicali na telefon, pa v kuhinjo in... »...zmeraj moraš biti med gosti, drugači se ne počutijo dovolj domače. Nisem dolgo pri tej hiši, samo 32 let, vem, kaj je moja dolžnost.« se je šegavo predstavil.

»Takole je z našim popustom: ko je bila postrežnina, je v kletki nismo zaračunavali. Odkar je postrežnina ukinjena, pa gostom, ki obiščejo našo klet, nudimo deset odstotkov popusta. Zakaj? V našo klet že leta prihajajo zaključene družbe, ker se tam dobro počutijo. Kar se tiče kvalitete naših uslug, mislim, da v Ljub-

ljani in v naši kategoriji nimamo konkurence. Isto velja za cene. Naš interes pa je, da pridobimo in obdržimo čim več domačih gostov, inozemci že tako ali tako po tradiciji prihajajo v naš hotel. Vidite pa sami, da je klet polna. Mislim, da je eden vzrokov tudi v tem, da je vsak gost lepo postrežen, pa najsi naroči samo kavo ali pa šampanjec. Naše kadre v glavnem vzgajamo sami, dobra polovica vseh natakarkarjev so »stari unionci«, mlajši pa tudi veliko obetajo. Razen vsega drugega smo jih zmeraj učili, da je največ odvisno od tega, kako bodo sprejeli gosta. Jasno je, kako naj bi ga: z vso ljubeznivostjo in pozornostjo,

da bi se počutil kot doma. Mislim, da naš fantje to znajo. Če pa bi to povsod znali,

če gost ne bi zasledil tudi nejevolje na obrazih strežnega osebja, kar se na žalost pogosto dogaja, potem bi naše gostinstvo s turizmom vred bolj cvetelo. Navsezadnje je res, da živimo od gostov... Zato bi se vsi gostinski delavci morali truditi, da izboljšajo kvaliteto uslug tudi v tem smislu.

Komaj dobra ura je minila, odkar so klet odprli in tudi tako zgoden datum ni več, pa skoraj ni več prostora. Pač dokaz, kaj pomeni premišljena poslovna politika, izražena v tistem, kar občutimo gostje — potrošniki: ustrežljivost, pozornost, domačnost.

»Reforma smo mi!« je ob koncu rekel tovariš Viktor Pavli, »pri nas jo izpeljujemo tako in zavoljo tega občutimo samo koristi.«

Je treba še kaj več?

-mG

SIGNALI

DINAR K DINARJU

■ Osnovne šole v Brezi, Laškem in Rimskih Toplicah ne kažejo le reber, ampak so že dolgo let pretesne. Tako sta na primer na Brezi le dve učilnici za 170 otrok, podobno stisko s prostorom pa občutijo tudi v Laškem in Rimskih Toplicah. Vendar kaže, da bodo občani Laškega končno opravili z večletnim problemom osnovnega šolstva. Osnovno šolo v Brezi nameravajo obnoviti, v Laškem in v Rimskih Toplicah pa zgraditi novi šoli.

Investicije za adaptacijo in novogradnjo bi znašale približno 600 milijonov dinarjev, sredstva pa bi zbrali v štirih letih. Vsota je precejšnja, vendar je dobro zamišljena akcija za zbiranje sredstev že v teku. Delovne organizacije in posamezniki bodo odstopili obveznice za Skopje. Iz tega vira bi zbrali 15 milijonov, s samoprispeljki 18 milijonov, iz rednega občinskega proračuna pa bi oddvojili letno 20 milijonov dinarjev. Zbrana sredstva iz vseh treh virov bi zadoščala za 35% vseh sredstev letno, 65% sredstev pa bi dobili v obliki posojil in dotacij republike. Upravni odbor sklada dobiva dnevno obvestila iz delovnih kolektivov, da se vključujejo v akcijo. Baje so se doslej v akciji najbolj odrezali prosvetni in kulturni delavci ter delavci občinskih uprav. Posebej pa velja pohvaliti občane Radeč, ki so se tudi vključili v akcijo, čeprav ne gre za investicijo v njihovem kraju.

PISKRČKI NAMESTO KOZARCEV

■ Ljubljanske gostince skrbi, kaj naj si omislijo namesto kozarcev in steklenic, ker razbitega steklenega posodja ne morejo sproti nadomeščati z novim. Naše tovarne, vsa čast jim, so se tako ogrele za izvoz, da so jim domači kupci devetindvetdeseta briga... Najiznajdljivejši izmed teh se že orientirajo na nakup loncev in piskrčkov.

S kladivom...

KRITIČNA MISEL

Tovariš Milo Hanzlič, zobni tehnik v obratni ambulanti »Litostroj«, je v svoji razpravi na občnem zboru ObSS Ljubljana Šiška med drugim povedal: »Dela občinske kupačine ne ocenjujem samo po tem, da so zaradi reforme odpustili 23 ljudi. Delo je ostalo takšno kot prej. Teh 23 ljudi pa je odšlo v podjetje našega stanovanjskega sklada. Ali so ti ljudje res tako slabo delali, da so jih morali zato odpustiti? Kako pa bo poslovalo to podjetje, če so te ljudi odpustili zato, ker niso bili kos svojemu delu?« MG

NAZOREN POUK

Član občinskega sindikalnega sveta je v delovnem kolektivu pojasnjeval reformne ukrepe. Med drugim je rekel:

»Vaše podjetje mora narediti korak od ekstenzivnega v intenzivno gospodarjenje!«

Nekdo od prisotnih vpraša: »Kako dolgo bomo pa potem stali tako razkoračeni?«

Tovariš z občinskega sindikalnega sveta: »To je odvisno od vas. Povem pa, kdor ne bo znal prav prestopiti, lahko celo pade.«

ZNANSTVENA ADMINISTRACIJA

V Jugoslaviji deluje danes 1.400 znanstvenih ustanov z več kot 25.000 zaposlenimi. Od tega »znanstvenega kadra« je vodilnih in administrativnih službencev 55 odstotkov, samo 45 odstotkov pa strokovnjakov.

Sodeč po prošnjah, ki jih naslavlja večina teh znanstvenih ustanov na najrazličnejše republiške in zvezne organe za dotacije, te institucije niti svojega vodenja in administriranja ne opravljajo »znanstveno«.

Po »Ekspres politiki«

... po prstih

M. Z.

Zasluge za uspehe ima ves kolektiv

Lani v tem času je vsakdo, ki je količkaj poznal razmere v Sani, napravil križ čez to delovno organizacijo. Zabredli so v dolgeve in vse je kazalo, da Sana ne bo ugledala novega poslovnega leta.

Potem se je nenadoma obrnilo. Po mnogih spremembah in zamenjavah v vodstvu so v začetku letošnjega leta sprejeli za direktorja Staneta Gajška. Njemu pripisuje delovni kolektiv zasluge za letošnje bogato in uspešno poslovno leto.

Zelo je hud, ko sliši, kaj mu hočejo v kolektivu »naprtiti«. »Zasluge in uspehe pripisimo vsem, vsemu kolektivu,« se brani. Brani se pa tudi razgovora na štiri oči. »Skromen je ta naš direktor,« pravita sekretar osnovne organizacije Zveze komunistov in predsednik sindikata, ki ju je direktor povabil k razgovoru. »Skromen je, strog, pravičen in dober organizator,« ugotavljata.

Previdno brska direktor po papirjih in po spominu, kaj bi mi povedal o uspehih svojega kolektiva. Izbere tiste podatke, ki kolektivu največ pomenijo in jih spodbujajo, da je vredno dobro delati.

»V enajstih mesecih letos smo količinsko proizvodnjo dvignili za 23%, produktivnost pa za 18%. Po plačani realizaciji smo ustvarili 66 milijonov dinarjev skladov. Lani v tem času so bili povprečni osebni dohodki 28.553 dinarjev, letos v oktobru 51.200, novembra pa že 64.643. Letošnji plan smo izpolnili količinsko v enajstih mesecih 99%, finančna vrednost pa znaša 132%.«

»Čemu pripisujete tako ugodne uspehe?«

»Preusmeritvi proizvodnje. Spoznali smo, da ne moremo vsega proizvajati, kar smo imeli v proizvodnem programu. Opuščali smo proizvodnjo čokolade in čokoladnih proizvodov in se usmerili na tri osnovne proizvode: proizvodnjo keksov, vafeljev in pecilnih praškov. Za to proizvodnjo pripravljamo rekonstrukcijo.«

Stane Gajšek postaja gostobesednejši, ko pripoveduje o perspektivi podjetja.

»V prihodnjem letu bomo investirali v opremo 182 milijonov. Del sredstev bomo zmogli sami, del preostali del pa bomo najeli kredite. S temi sredstvi bomo avtomatizirali proizvodnjo in kupili stroj za pakiranje. Tako bi nam ostala še samo modernizacija proizvodnje keksov in s tem bi zaenkrat rekonstrukcijo zaključili.

Mudi se nam. To, kar so drugi pripravljali deset do petnajst let, moramo mi opraviti v dveh letih. Sicer se ne moremo meriti s sorodnimi proizvajalci v domovini. Naše proizvodne naprave so silno zastarele. Večnoma dela opravljamo ročno, kar draži naše proizvode, vpliva na nizko produktivnost in na nesmotno izkoriščanje surovin. Enake, ali pa še večje težave

imamo s slabo kvalifikacijsko strukturo. Vsa dela opravljajo v glavnem nekvalificirani delavci. Pri strokovnjakih pa smo prišli komaj do mojstra. Dalje ne in to nas tepe. In še bolj nas bo, če ne bomo hitro izboljšali kvalifikacijske strukture. Novi stroji bodo tu, delavci pa ne bodo pripravljani za nov proizvodni proces. Za daljše razmišljanje ni časa. Oprijeti se moramo hitrih in učinkovitih metod usposabljanja.«

»Kaj pa organizatorji proizvodnje in organizacija dela?«

»Bodimo pošteni. Organizacija dela ni dobra. Organizatorji bi morali, če zasedajo tak položaj in nosijo tak naziv, drugače delati. Na sejah samoupravnih organov sprejemamo zelo pozitivne sklepe za boljše organizacijo dela, ko bi jih morali v praksi izvajati, pa velikokrat odpovedo prav strokovni de-

lavci. Delno bo to uredil nov sistem nagrajevanja, kajti poslej bomo tudi strokovnjake nagrajevali po njihovem delu in uspehih. Če pa želimo zares dobro organizacijo dela, potem bomo morali odpreti vrata šolanim kadrom. Trenutno imamo samo enega inženirja. Vsi drugi, od mene naprej, smo tako rekoč osnovnošolci. Veste, čas bi bil, da spoznamo, da je za sodobno organizacijo proizvodnje potrebno veliko več kot osnovna šola in da ne silimo tja, kamor ne sodimo.«

»Se odpravljate v šolo?« sem glasno pomislila.

»Ne, ne. Tisti časi, ko bi moral jaz v šolo, so mimo. Ves prosti čas sem presedel na sestankih. Malo sem si pa sam kriv, da se nisem šolal. Kje sem pa mislil, da bom delal kdaj še kaj drugega kot za trgovskim pultom. Zavoljo vsega tega se pa moram zelo, zelo resno »šolati« v proizvodnji.«

I. VRHOVČAK

MED DOPOLDANSKIM ODMOROM

FOTO: FOTOSLUZBA DE

PREVRAT V AVTOPREVOZU IZ TOLMINA

KILOMETRI PRINAŠAJO DOBRO VOLJJO

V beležnici s tolminskega posvetovanja o gospodarjenju je ostalo zapisano:

Avtoprevoz Tolmin je v enajstih mesecih povečal celotni dohodek v primerjavi z enakim obdobjem lani za približno 20 odstotkov. Povečal pa se je tudi povprečni promet v zadnjih mesecih za 18 odstotkov v primerjavi s povprečjem prvega polletja. Teh rezultatov seveda ne gre pripisati boljšim pogojem, ki naj bi jih podjetje pridobilo z reformo, saj bi cene prevozom lahko povečalo za 18 odstotkov. V resnici pa je podjetje povečalo cene le za 6 odstotkov, medtem ko se je gorivo in mazivo podražilo za približno 30 odstotkov... Rezultati kažejo, da so se v podjetju resno spoprijeli z vsemi slabostmi.

Mimogrede povedano — Avtoprevoz iz Tolmina so še v začetku leta prištevali med najslabša avtoprevozna podjetja v Sloveniji.

Takšni rezultati gospodarjenja ne pridejo sami po sebi. Lahko so le plod dobre organizacije dela, stimulativnega nagrajevanja... In — če se pogovarjati s tolminskimi šoferji, kmalu spoznaš, da jih je do tega pripeljala prav izboljšana organizacija dela, ugotavljanje stroškov za vsako vozilo posebej ter specializacija...

Kako je mogoče v avtoprevozništvu delo specializirati?

»Čeprav je zdaj manj gradenj, nam tudi letos gradbeništvu in tovar, ki ga prevozimo zanj, prinaša lepe denarje. Imamo namreč petnajst vozil silosov, s katerimi prevažamo lahko samo cement. S tovarno cementa v Anhovem smo se do-

govorili, da so jim naši silosi zmeraj na voljo za prevoz cementa...«, je povedal Janko Hrast, šef splošnega sektorja.

Lep primer medsebojnega sodelovanja dveh podjetij iz dveh različnih občin. Kajne?

A ne samo to. Tudi s trboveljsko cementarno ima tolminski Avtoprevoz dogovor kot z anhovsko. S cementom pa oskrbujejo tudi skoraj vsa štajerska gradbena podjetja, največ pa gradbeni podjetji Vegrad in Velenja in celjski Ingrad. Še boljši posel pa je oskrbovanje s cementom gradilišča na letališču pri Splitu.

Razumljivo, čim dalje so razdalje, bolj se splača voziti težak tovor.

Še se tolminski šoferji lahko pohvalijo, da njihovi silosi ne bodo počivali: »Na licitaciji smo s solidno ponudbo uspeli, da bomo oskrbovali s cementom tudi

gradbišče hidroelektrarne Rama...« Tri do štiri leta bodo tjakaj vozili cement.

»Vidite, v tem je naša specializacija,« je še pristavil tovariš Hrast.

Denarja tolminskemu Avtoprevozu ne prinašajo samo silosi. Še 75 težkih 25 do 30 tonskih tovornjakov in kiperjev imajo. Tudi za ta vozila je zmeraj dosti dela doma in na tujem.

Več kot 200 milijonov deviznih dinarjev ustvarijo s prevozi blaga za tuje naročnike. Italijanski prevozniki jim sploh niso konkurenčni. Sedaj so namreč prevozi tolminskega podjetja mnogo cenejši.

Toda kljub uspešnim poslom, so bil nekateri šoferji še do nedavnega nezadovoljni. Pritoževali so se, da veliko delajo in premalo zaslužijo. So bile te pritožbe umestne? V mnogih primerih ne. Zakaj? Strokovne službe so izpeljale organizacijo dela tako, da zdaj za vsako vozilo posebej ugotavljajo stroške. Po nekaj mesecih takšnega ugotavljanja se je pokazalo, kdo je delaven in kdo ne, katero vozilo ni rentabilno. Dejstvo je, da je bilo med tistimi, ki so se pritoževali, največ šoferjev nerentabilnih vozil.

In kaj je še prineslo ugotavljanje stroškov za vsako vozilo posebej?

Predvsem to, da so izkoriščenost vozil povečali za približno 12 odstotkov, medtem ko so bila lani vozila izkoriščena 72-odstotno.

Šoferji z zaslužki zmeraj niso zadovoljni. Nimajo še izoblikovanih meril nagrajevanja, toda oblikujejo si jih prav zdaj.

»Potem ko bomo izoblikovali še sistem nagrajevanja, smo prepričani, da ne bo več slabe volje med nami. Točno bomo vedeli, koliko kdo dela in koliko za to zasluži,« je še rekel Janko Hrast.

Ali veste

...da je delavski svet Elektro Celje brez pomislekov odslavljal svojega štipendista, ki se je po končanem prvostopenjskem študiju na tehniški fakulteti oglašil v podjetju zavoljo dela. Motivacija odslovitve: zaradi gospodarske reforme si ne morejo privoščiti novih strokovnjakov!

...da je v ljubljanskem podjetju Olma znašalo povprečno osebnih dohodkov v letošnjem prvem polletju 150.000 dinarjev. Kolektiv šteje devet ljudi. Stiri proizvajalce in petčlansko upravo. Izdeluje pa najboljše vrtnalo olje v Jugoslaviji.

...da bodo dobili vevški papirničarji stroj za premazne papirje, ki jih pri nas še ne izdelujemo. Kupili ga bodo z lastnimi sredstvi in z inozemskim kreditom. Garancijo zanj je dala Jugobanka s pogojem, da pet let zapovrstjo izvozijo za 2.200.000 dolarjev premaznega papirja. Novi stroj stane toliko kot enoletna izvozna obveznost.

...da Zavod za ureditev Stare Ljubljane ne dovolji Trgovalni preureditvi polovice arka ob Ljubljani v obrat družbene prehrane. Trgovalni bi poceni pripravljali tople malice, s prodajo sadja in zelenjave pa ne zasluži niti za plačevanje najemnine.

...da predsednik ZDA vsaki dve leti skliče konferenco o varnosti dela in ob tej priložnosti podeli odlikovanja podjetjem, ki imajo najboljše organizirano varnostno službo. Pri nas pa niso niti javno pohvaljena.

...da so v IMV v Novem mestu v zadnjih osmih letih kolektivno že petkrat vzeli mero za delovne halje, halj pa še vedno ni od nikoder! Vendar delavci ne hodijo umazani iz službe samo zato, ker nimajo delovnih halj, ampak tudi zato, ker se ne morejo umiti. Čeprav so že pred meseci uredili kopalnico, iz pip ni pritekla topla voda, zaradi »varčevanja« pa je začela uprava po reformi škrtariti tudi s milom in pralnim praškom. Če jim bo tak način »varčevanja« pomagal na noge...

...da smo 13. decembra izpolnili letošnji program našega izvoza. Iz države smo izvozili za približno 1.247,6 milijarde dinarjev blaga ali za 1,2 % več kot smo predvideli.

...da je od skupno 808 tisoč aktivnih prebivalcev v Sloveniji, ki imajo otroke, 63 % kmečkega, nekvalificiranega in polkvalificiranega delavskega prebivalstva, medtem ko je uslužbencev le 13 %. Podatki pa govorijo, da študira na fakulteti več kot 63 % študentov iz uslužbenskih družin.

...da je v Sloveniji vodilnih kadrov, ki imajo dejansko visoko in višjo izobrazbo, le 17 %, medtem ko ima takšno izobrazbo priznana kar 73 % teh kadrov. Vodilni kadri so si lahko »pridobili« takšno izobrazbo najbrž zato, ker imajo v rokah »škarje in platno«, priznane kvalifikacije pa potrebujejo zaradi delovnega mesta, osebnih dohodkov in ne nazadnje — zaradi pokojnine.

...da je bila industrijska proizvodnja v SR Sloveniji v novembru za 1 % nižja kot povprečno lani, za 8 % nižja kot meseca oktobra letos in za 4,8 % nižja kot lani novembra, za toliko pa je upadla največ zaradi novembrske izredne redukcije električne energije, zaradi pomanjkanja surovin in kreditov.

...da sodijo Brežice po študiju Zavoda za zdravstveno varstvo Novo mesto o nadaljnjem razvoju omrežja zdravstvenih ustanov v dolensko »regijo«, po študijah republiškega zavoda iste stroke pa v štajersko.

Z OBISKA PRI STEKLARJIH V ROGAŠKI SLATINI

ZAČELI SO Z ENO ZDAJ JIH IMAJO ŠEST

Izvoz izdelkov steklarne Boris Kidrič iz Rogoške Slatine so v zadnjih petih letih povečali za 80 odstotkov. Samo lani so rogaški steklarji prodali na zahodni trg za 1.500.000 dolarjev izdelkov. To predstavlja 80 odstotkov celotne njihove proizvodnje

DESET LET DRAGOCENIH IZKUŠENJ

»V vrednosti današnjega izvoza je skritih deset let trdega dela,« je te dni slišati iz ust rogaških steklarjev. O svojih izvoznih uspehih se steklarji med seboj radi pogovarjajo, obiskovalcu pa svetujejo: »Če želite številki, se pogovorite z direktorjem! V mezincu jih ima.«

NIKOLA BURSAC, Bucko mu pravijo steklarji, je predsednik centralnega delavskega sveta. Pred sedemnajstimi leti je prišel v rogaško steklarstvo iz Prijedora. V steklarski šoli se je izučil za steklopihalca in je danes že izkušen mojster, vodja ene izmed osmih brigad ob steklarski peči. Po njegovem živahnem pripovedovanju bi lahko sodili, da pozna steklarstvo boljše kot vsak direktor.

»Začeli smo z eno pečjo, danes pa jih imamo že šest. Z njimi proizvedemo toliko steklarskih izdelkov, da jih moramo izvažati.«

jali strojne, v Rogoški Slatini pa ročne steklarske izdelke. Zavoljo tega so v Rogoški Slatini vse druge, dodatne faze obdelave izdelkov popolnoma mehanizirali.

»Z našimi kupci v tujini nismo več zadovoljni! Ti so bili deset let nazaj veletrogovci z blagovnicami, v katerih prodajajo tipizirane izdelke. In če takim trgovcem še naprej prodajamo najkvalitetnejše izdelke, ne bomo pod nobenim pogojem dosegli višje cene. Zaradi nas ne bo noben trgovec menjal sistema cen v svoji trgovini.«

Rogaškim steklarjem torej ni vseeno, komu prodajajo svoje izdelke, pa čeprav na zahodni trg. Želijo, da bi njihovi izdelki prišli v specializirane trgovine, kjer bi lahko dosegli tudi višjo ceno. Podobna prizadevanja rogaških steklarjev so že dala prve rezultate. V nekaterih državah so s svojimi izdelki že prodrli

»S tem pa so se nam še bolj odprle možnosti, da bomo naš kristal proizvajali izključno za tuje specializirane trgovine. Prav zdaj bijemo bitko, ali bomo v prihodnje mi izbirali kupca, ali bodo kupci izbirali nas. Skoraj prepričan sem, da bomo to bitko, s še boljše kvaliteto izdelkov, tudi dobili.«

»Ste v to res tako prepričani?«

»Za ročno delo je v inozemstvu vedno dovolj kupcev. Jugoslovani pa imamo za take izdelke lahko roko... Amerikanci na primer letno uvožijo za približno 159 milijonov dolarjev steklarskih izdelkov. Ne vidim razloga, da ne bi bilo od teh 159 milijonov dolarjev uvoženih izdelkov, za milijon dolarjev naših...«

Rogaški steklarji letos računajo, da bodo prodali na tuj trg za približno 1.700.000 dolarjev izdelkov, prihodnje leto pa že za dva milijona dolarjev. Direktor je k temu še pristavil:

»Za povečano vrednost izvoza ne bomo povečevali proizvodnih zmogljivosti, marveč bomo to dosegli z boljše kvaliteto in seveda z ustreznimi višjimi cenami.«

Ali kaže dvomiti v direktorjevo samozavestno pripovedovanje? Težko je kar tako obljubljati, da bodo rogaški steklarji dosegli še večje izvozne uspehe. Toda... izvoz, ki so ga dosegli doslej in pa iz dneva v dan nova naročila tujih kupcev — mimogrede povedano, ko smo bili na obisku v steklarni, so se tam mudili štirje inozemski kupci — so prej ko ne čvrsto zagotovilo, da bodo načrte tudi dosegli. Sicer pa njihovemu in našemu optimizmu dodajmo še to: počakajmo še leto, dve in verjetno bomo lahko zapisali, da so rogaški steklarji svoje načrte tudi izpolnili. M. Z.

Elektrika, najemnina in novi vegetarijanci

■ V samopostrežni restavraciji Emona v Ljubljani bi jedi pocenili, tako trdijo, za 10 %, če ne bi bil lokal v kletnih prostorih, kjer nenehno gori električna luč. Verjetno malce pretiravajo, najbrž pa jim lahko verjamemo, da najemnina, obresti od kreditov in bančna provizija podražujejo jedi za

nadaljnjih 10 %. Obrat pač posluje kot delovna organizacija, brez vsakih olajšav. Zato Emona samo po imenu sodi med obrate družbene prehrane. Na srečo samostojna izbira jedi omogoča, da se gostje pri tem ravnavajo po svojih žepih in se gredo, če je treba, vseskozi vegetarijance.

Bucko pripoveduje nato o tehnološkem postopku:

»Vsak steklarski izdelek gre po verižnem sistemu skozi osem delovnih rok. Delovni pogoji ob steklarski peči niso prijetni. Pa ne zaradi slabe organizacije dela, marveč zavoljo vročine. Tudi pri 55 stopinjah Celzija delamo. Osem litrov vode je pri taki vročini v dopoldnevu skoraj premalo. Še dobro, da imamo rogaško pri roki... Mlad se moraš izučiti steklarskega poklica, sicer zlepa ne boš dober steklar! Preden dobiš občutek v rokah... Naši izdelki pa so odvisni le od rok, škoda, da steklarji ne zdržimo dlje v poklicu. Če pihaš petindvajset ali trideset let, si že preklemsko vzdržljiv...«

Vsak steklar je svojevrsten umetnik. Ko opazuje njihovo spretnost in tenkočutnost za oblikovanje, mimogrede pomisli, na kroparske kovače. Nekaj skupnega imajo.

ZA SPECIALIZIRANE TRGOVINE

Izvozne uspehe rogaških steklarjev je direktor ing. VOJO DJINOVSKI predstavil takole: »Ko se pogovarjamo o našem izvozu, ne moremo mimo hrastniških steklarjev. Skupaj nastopamo na zunanjem trgu. Lani smo inozemcem prodali šestdeset odstotkov vsega jugoslovanskega izvoza steklarskih izdelkov, v vrednosti treh milijonov dolarjev.«

Tolikšna vrednost izvoza je rezultat delitve dela med obema steklarnama. Dogovorili so se, da bodo v Hrastniku proizva-

tudi v specializirane trgovine. To jim je lani prineslo tudi 20-odstotni večji devizni učinek. In ne samo to! Na zahodnonemškem trgu dosegajo, takoj za švedskimi, drugo najvišjo ceno pri kilogramu steklarskih izdelkov.

Na liniji:

Večja produktivnost

Govorita predsednik delavskega sveta Združenega podjetja za PTT promet Ljubljana inž. Marko Tavželj in predsednica upravnega odbora Silva Cerjak

(Nadaljevanje s 1. strani)

Uresničitev tega programa zahteva znatna sredstva. Zvišanje cen PTT storitev je sicer dalo tudi boljše finančne rezultate, vendar bo znaten del teh sredstev porabljen za kritje višjih cen materiala in storitev, potrebnih za opravljanje PTT prometa. Zato bo potrebno zagotoviti še dodatna finančna sredstva, zlasti še za uspešnejši razvoj telegrafsko-telefonskih zmogljivosti, ki v letih 1966 in 1967 zahtevajo največja vlaganja.

Slovenska PTT podjetja so že sklenila pogodbe z nekaterimi bančnimi zavodi, morali pa bi zagotoviti tudi sredstva iz rezerv federacije, oziroma poštinskih hranilnih vlog, kar v načelu omogoča novi zakon o organizaciji JPPT.

Avtomatizacija telefonskega prometa, ki jo naročniki toplo pozdravljajo, je zanimiva tudi s stališča samih PTT delavcev. Mnogi, zlasti telefonistke, so se že znašli v položaju, ko zanje ne bo več dela, za preostale pa

bi se morali življenjski in delovni pogoji izboljšati. O tem smo govorili s tovariščo Silvo Cerjak, predsednico UO Združenega podjetja za PTT promet Ljubljana.

»Zaradi avtomatizacije telefonskega prometa so bila v delovni enoti telegraf-telefon v ljubljanskem PTT podjetju res ukinjena nekatera delovna mesta. Veliko večino teh PTT delavcev smo prekvalificirali. Zaradi ukinitve teh delovnih mest je delo prenehalo le šestim strokovno najslabše usposobljenim telefonistkam. Tudi vnaprej nameravamo to vprašanje reševati z razporejanjem odvečnih delavcev na druga delovna mesta v okviru podjetja. S tem bomo ob istem številu zaposlenih povečali produktivnost in hkrati tudi osebne dohodke.«

Seveda pa so pota do večjih delovnih uspehov, vstevši avtomatizacijo in modernizacijo, zelo različna. Omenili bi, da bo v Ljubljani v kratkem začel delovati obrat družbene prehrane v novi stavbi nad pošto Cen-

Reforma je bitka za kakovost

V delovnih kolektivih odmerjajo osebne dohodke tudi pod pritiskom dveh različnih pojmovanj. Zagovorniki prvega pravijo: »Strokovno delo je pri nas premalo cenjeno in vredno, zato moramo najbolj povečati dohodke strokovnjakov. Če za svoje delo ne bodo dobro plačani, si bodo izboljševali življenje še naprej s honorarnimi služki. Ta »dvojnost« njihovega dela pa nam samo škodi.«

Zagovorniki nasprotnega pojmovanja, »uravniliških teženj« — tako smo to pojmovanje krstili v vsakdanjem razgovoru — pa menijo drugače: »Zakaj bi povečevali osebne dohodke ljudem, ki jim že sedaj dobro gre! Dajmo raje presežek tisočakov tistim, ki malo zaslužijo. Z reformo je najbolj prizadeta življenjska raven ljudi z najnižjimi osebnimi dohodki, saj so se najbolj podražile osnovne življenjske dobrine!«

Značilno je, da se ne eni ne drugi ob takšni pavšalni oceni vrednosti strokovnega dela in potreb kategorije prebivalstva, ki malo zasluži, ne sklicujejo na nagrajevanje po delu. Strokovnjakom naj bi odmerili več osebne dohodka pač zato, ker so pri nas v primerjavi s strokovnjaki drugod po svetu preslabo plačani, nekvalificiranim in polkvalificiranim delavcem, to je tistim z najnižjimi osebnimi dohodki pa zato, ker s sedanjimi dohodki težko živijo.

Ze bežno razmišljanje o tako zastavljeni dilemi delitve pove, da ne eni ne drugi ne upoštevajo bistvenega: vrednosti opredmetenega dela. Ne administrativno določene vrednosti, ampak tržne vrednosti, kakršna se vse bolj oblikuje v novih razmerah gospodarjenja. Z novimi gospodarskimi ukrepi smo ustvarili pogoje za konkurenco med gospodarskimi organizacijami, saj smo bistveno povečali njihovo poslovno samostojnost, to pa pomeni, da se bodo ob relativni nasičenosti trga vsaj z nekaterimi izdelki naše industrije lahko polno uveljavile na trgu le tiste gospodarske organizacije, ki bodo prodajale kvalitetne izdelke in usluge. Ali — drugače povedano — tiste, v katerih izdelkih in uslugah bo delež strokovnega dela večji kot v konkurenčnih gospodarskih organizacijah. Reforma je torej bitka za kakovost. Če pa je za prodajo izdelkov in uslug na trgu razen količine izdelkov in uslug odločilna tudi kakovost, to je delež strokovnega dela v izdelkih, potem je najbrž možno ta delež v kakršnikoli obliki še izmeriti, oceniti in tudi nagraditi tiste, ki so izdelek ali uslugo »usposobili« za konkurenčen boj na trgu. In — z drugega zornega kota: gospodarska organizacija, ki se bo hotela uveljaviti na trgu, bo slej ko prej prisiljena boljše nagrajevati strokovnjake kot doslej.

V času reforme bo torej odločala o usodi sleherne delovne skupnosti bitka za kakovost izdelkov in uslug. Ta bitka pa se ne bo končala z zmago, če v njej ne bodo sodelovali strokovnjaki. Na dlani je tudi, da strokovnjaki v tej bitki ne bodo sodelovali, če za svoje delo ne bodo polno plačani. Da pa niso polno plačani, govorijo tile podatki: v letu 1959 so znašali razponi med osebnimi dohodki v gospodarskih organizacijah SRS 1:4,7, leta 1963 1:4,4, lani pa le še 1:3,5. Ob takšni fotografiji teženj delitve osebnih dohodkov v gospodarskih organizacijah zavzemajo dokaj v prazno moralne obtožbe naših strokovnjakov, ki si iščejo dela na tujem.

Uravniliške težnje pri odmeri osebnih dohodkov so torej gospodarsko škodljive predvsem zato, ker okrnjujejo prizadevanja za izpolnjevanje delitve dohodka po delu, s tem pa tudi spodbudo za izboljšanje kakovosti dela, za povečanje deleža strokovnega in visokokvalificiranega dela v izdelkih in uslugah, ki jih delovne skupnosti ponujajo na domačem in tujem trgu. Zato uravniliške težnje nasprotujejo osnovnim smotrom gospodarske reforme.

Ob razmišljanju o osnovni dilemi delitve, s katero se spopadajo v gospodarskih organizacijah po reformi, pa moramo imeti pred očmi osnovno, v praksi večkrat preizkušeno resnico: uravniliških teženj ni mogoče preprečiti ali zatreti na administrativno birokratski način.

Zato smo tudi toliko bolj dolžni sproti kazati na njihove korenine in opozarjati na škodljivost njihovega učinka.

VINKO BLATNIK

Zlasti zahtevno bo svetovno prvenstvo v hokeju. Prijavljenih je že blizu 500 novinarjev. Posebno novinarji morajo imeti dobre zveze za nemoteno in hitro poročanje; potrdili se bodo, da jih bodo tudi imeli! Radu in televiziji bomo morali še posebej omogočiti 20 hkratnih direktnih zvez s študiji v raznih državah, kar ne bo lahko. Podobne težave nas čakajo v zvezi s Planico, kjer bo treba urediti časovne zveze. Še najmanj problematično pa je s PTT stališča svetovno veslaško prvenstvo na Bledu, kjer že urejamo dodatne telefonske priključke na cilju v Zaki.

V polnem razmahu so tudi kadrovske priprave. Precej PTT delavcev obiskuje intenzivne tečaje za tuje jezike, da bi — ob tistih, ki tuje jezike že obvladajo — zares dobro postregli množici tujcev, ki jih pričakujemo. Veliko skrb v teh zimskih mesecih posvečamo tudi strokovni vzgoji vseh PTT delavcev.

»V primerjavi s SPENT so pred nami precej težje naloge.

M. GOVEKAR

»SMO ZA ALI ZOPER«

Pontonski most za šolstvo druge stopnje

Ko se je pred dnevi sestalo predsedstvo občinskega sindikalnega sveta v Radovljici, da bi preanalizirali problematiko šolstva, predvsem pa obveznosti komune do nadaljnjega zagotavljanja materialne baze za to dejavnost, so bile tigorovite precej prozaične. Po pogodbi z medobčinskim sklodom za financiranje drugostopenjskega šolstva bi morala radovljiška komuna prispevati v sklad 119 milijonov starih dinarjev. Toda tako kot v vseh drugih občinah, je tudi radovljiška komuna ostala dolžnik, sklad pa za financiranje šolstva pa upnik: od 119 milijonov dinarjev je radovljiška komuna doslej prispevala v sklad le nekaj več kot 77 milijonov dinarjev.

Vendar so ti dolgovi le prvi del problematike o financiranju šolstva. Drugi del je morda še nekoliko bolj zapleten, kajti vsaj za polovico letošnjega leta, dokler novi zakon o financiranju šolstva ne zagotovi stabilnih virov za šolstvo, je treba, ali zagotoviti sredstva za šolstvo ali pa zapreti šolska vrata drugostopenjskih izobraževalnih ustanov. In ker te druge variante v nobenem primeru ni možno sprejeti, ker odpade vsakršna

misel, da bi občinski proračun, spričo velikih obveznosti do prvostopenjskega šolstva, nekaterih drugih obvez in spričo dejstva, da bo proračun za kakih 200 milijonov manjši kot v minulemu letu, so se člani predsedstva izrekli, da bi tudi pri njih gospodarstvo komune prispevale sredstva za financiranje drugostopenjskega šolstva.

Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta v Radovljici je zato sklenilo predlagati plenumu, naj bi sprejel priporočilo, da bi se v tem prehodnem obdobju formirala sredstva za financiranje drugostopenjskega šolstva iz 1,2% prispevka na bruto osebne dohodeke. Tako bi si v komuni zagotovili vsaj tolikšna sredstva, kot so jih, pravzaprav kot bi jih morali v minulemu letu nameniti za financiranje šol druge stopnje. S tem pa bi bil zgrajen tudi pontonski most do stabilnejših virov za šolstvo, most, ki bi tudi pomenil izhod iz skoraj večne zagate v tem drugostopenjskem šolstvu — če bo seveda zvezni zakon dopuščal republikli to pristojnost, da formira sredstva za izobraževanje v višini potreb.

nn

PREJELI SMO

Človek je že po naravi naiven. Gotovo pa velja ta ugotovitev za tiste zveste spremljevalce slovenskega televizijskega programa, ki so se odločili, da nedeljski novoletni večer preživijo ob gledanju zabavne oddaje studia Ljubljana »Horuk v novo leto«. Morda bi se kdo še premislil in odšel na obisk k prijatelju, ki še nima televizorja, toda človek je po naravi naiven in ko je prebral mnogo obetajočih napovedi v RTV prilogi Dela, da ob novoletnem programu ne bo nihče prikrajšan, je ostal doma.

Razočaranje je zelo medla beseda za tisto, kar sem ta večer ob ekranu doživel. Priznati moram, da nisem kdo ve kaj pričakoval, saj so mi bile prejšnje zabavne oddaje domačega studia še vedno pred očmi. Vendar pa si nisem mislil, da bi bil lahko presenečen. Toda presenečenje je bilo tolikšno, da sem obnemel. Ko sem se znašel in pobrskal po spominu, kdaj sem videl to in kdaj sem videl ono na ekranu, sem bil samo še ogorčen in besen, da sem dobro družbo pri prijatelju zamenjal za stare pogrete jedi. Jeza in ogorčenje sta v meni rasla iz minute v minuto in se stopnjavala tako daleč, da sem se ob koncu od-

Vendar je bolje, če molčimo...

daje zgrozil ob misli, le kaj bodo menili o slovenski televiziji in slovenski kulturi jugoslovanski gledalci, če jo bodo sodili po tem novoletnem programu. Kajti toliko pogošnega okusa, primitivizma, neduhovitega in banalnega improviziranja, neizvirnosti, nedomiselnosti in kulturne neodgovornosti nismo mogli niti od daleč zaslediti v nobeni novoletni oddaji kateregakoli drugega jugoslovanskega studia. Vsi so lahko ponosni na svoj program, če zaradi drugega ne pa vsaj zato, ker je bil studiozno pripravljen, izbran z okusom in z občutkom odgovornosti do gledalca, da sploh ne govorim o tem, da je bil njihov in gledalcu domač. Pod takšen program so se avtorji in izvajalci tudi z mirno vestjo podpisali, saj so naredili vse, kar so zmogli. Ljubljanski program pa je bil delo anonimnega redaktorja in še bolj anonimnega režiserja, ki sta si iz anonimnosti zgradila trdno kuliso, za katero sta skrila svoj pohabljeni estetski okus, pomanjkanje ustvarjalne etike in nekulturni odnos do gledalcev.

Ko danes razmišljamo o tem programskem fiasku slovenske televizije, o tem ponižanju naše kulturnosti, kateremu smo morali biti priča celo dvakrat, se s strahom vprašujem, kdo ima v rokah škarje, ki so nam skrojile takšen program in kdo bi mogel tem škarjam priostri vsaj trohico povprečnega okusa, če jih že ni mogoče zbrustiti do te mere, da bi postale umetniško in izpovedno ambiciozne? Je naša kulturna sredina res tako impotentna, da ne more roditi vsaj enkrat na leto dobrega in z okusom izbranega zabavnega programa? Moramo res vse suvažati?

In če se povrnem k domačim prispevkom novoletne zabavne oddaje, mar bi lahko povedal kaj dobrega o njih, če izvzamem obisk v Ljubljanski operi? Le kdo se je lahko nasmehnil neboljemi vezni pantomimi Franeta Milčičinskega, ki je povezovala popevkarstvo paberkovanje po Evropi (staro nekaj let!), kdo se ni z gnusom zgrozil nad kumalnimi in primitivnimi variacijami na temo novoletnega mačka, ki jih je s tolikšnim občutkom za mero interpretiral Anton Marti, novorojena klovnska zvezda slovenske televizije, kdo ni zdihoval ob senilno moralizirajoči pocižji starega gramofona in končno, kdo ni trpel z našim narjenim plesalcem Jako Hafnerjem, ki je z vsemi ustaljenimi diletantskimi poudarki odigral klasičnega slovenskega pijanca?

In zadnje vprašanje: kdo je bil toliko pogumen in odgovoren, da je vse to poslal na ekran? Res ni nikogar pri TV Ljubljana, ki bi imel toliko okusa in vpliva, da bi oddajo zadržal v arhivu, kot šolski primer tega, kar gledalcem ne bi smeli nikoli posredovati?

Vendar je bolje, da molčimo. Saj bo še vedno veliko nečestnih ljudi pri nas, ki bodo verjeli, da je slovenska televizija sposobna z lastnimi silami ustvarjati lasten program. Seveda predvsem zabavni program!

MARJAN BELINA

Iz novinarske beležnice: INVENTURA STALIŠČ O ZAPOSLOVANJU MLADIH STROKOVNJAKOV — BREZ ŠTEVILK

Res smešno, da se ti porodi takole vprašanje. Toda, ko sem brskala po zapiskih svoje beležnice, ki sem ji izpolnila strani na različnih sejah še zadnji mesec preteklega leta, sem se ustavila ob tej, z rdečim svinčnikom občrtani pripombi: SMO TOREJ ZA ZAPOSLOVANJE MLADIH STROKOVNJAKOV ALI ZOPER?

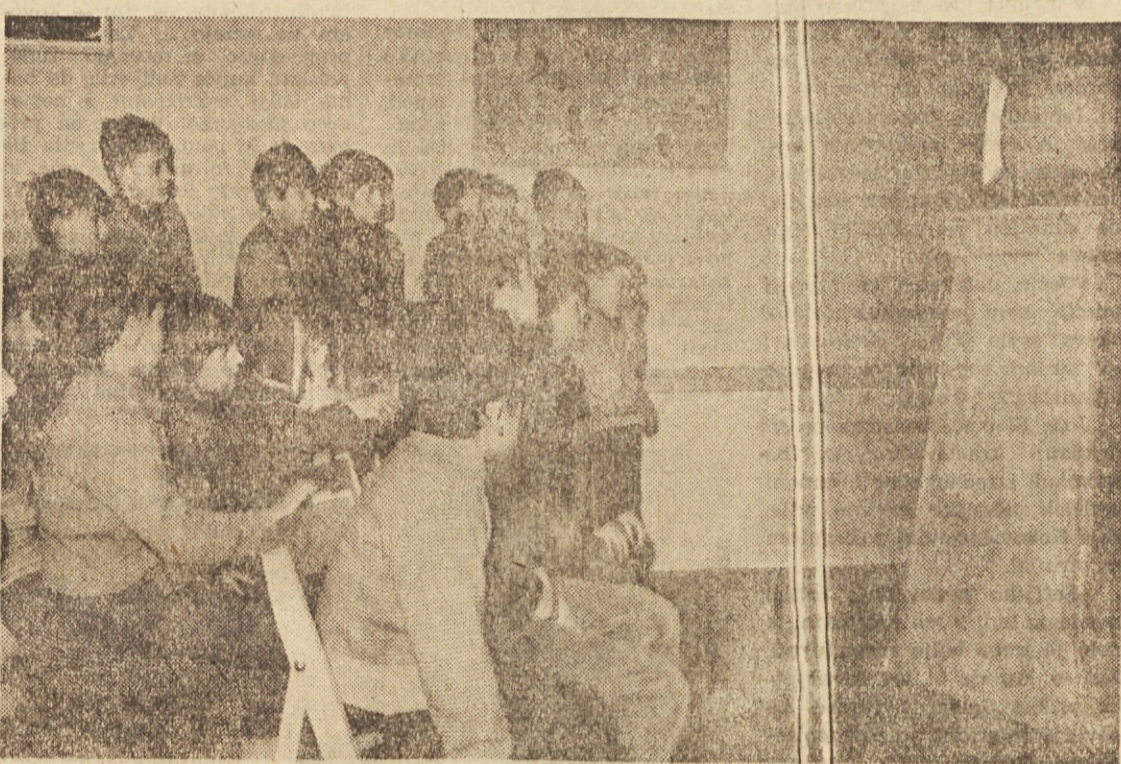
Vprašaja na koncu tega stavka nisem naredila zaradi svoje dileme. Tudi ne zaradi družbene dileme, saj sem vendar toliko tehtnih besed, pa tudi praznega govorenja o tej temi poslušala vse minulo leto na najrazličnejših posvetovanjih. Vprašaj na koncu te misli sem zapisala preprosto zato, da bi me spomnil, naj ob priliki popisem, kako izzveni včasih pri nas razprava o zaposlovanju mladih strokovnjakov. Načelno ZA, konkretno pa ZARADI DREVES NE VIDIMO GOZDA, kot pravi naš ljudski pregovor, in izgubimo kompas. Izgubimo smer, v katero smo hoteli.

Tooliko imamo včasih upravičenega, še več pa neupravičenega za povedati o mladih strokovnjakih, da bi nekdo, ki bi nam prisluhnil s strani, hitro prikimal: »No, pa je vendarle prav, da smo jim pri nas zaprli vrata. Naj kar načelno govore nekateri o veliki vlogi strokovnjakov, mi, ki poznamo prakso, stvari takšne kot so v življenju, pa le vemo svoje...«

Resnica je seveda malo drugačna. Ne bom naštevala števil, saj se tudi brez njih da kaj tehtnejšega povedati. Brez števil namreč lahko zapišemo, da smo ob bilanci minulega leta vendarle lahko zabeležili pozitivno težnjo mnogih delovnih kolektivov, da bi izboljšali kadrovske strukture zaposlenih, tudi vodilnih delavcev. Res pa je tudi, da je ob začetku uveljavljanja gospodarske reforme prišlo v tem pogledu do določene stagnacije, da se je skrčil obseg zaposlovanja, seveda tudi mladih strokovnjakov. A to po sodbi nekaterih bolj zaradi trenutne negotovosti, kako bodo v bodoče gospodarili, kakšne osebne dohodeke bodo lahko izplačevali. Manj pa zaradi nekega načelnega odpora proti strokovnjakom.

Toda nekatere moje novinarske beležke govore tudi drugačen jezik. Govore o tem, da ponekod včasih zapiramo vrata mladim strokovnjakom, ne da bi se tega dobro sami zavedali. Če razglušamo namreč posamezne primere o mladih strokovnjakih »češ takšni so«, obstaja nevarnost, da bo marsikdo te izjemne primere zamenjal s pravilom. Sicer pa naj prepisem iz svoje novinarske beležnice nekaj odlomkov iz takih razprav.

— Zadnje čase ni miru pred besedo »strokovnjaki«. Pred leti smo trdili, da šolska izobrazba ni važna. Pomembni da so le rezultati dela. Danes trdimo, da brez šolanih strokovnjakov ne bo šlo, da morajo imeti tudi in predvsem vodilni primerno šolsko izobrazbo. Mislim, da smo zapadli drugi skrajnosti. Nikar ne razvednotimo praktičnih izkušenj. Teh pa diplomanti univerze še dolgo ne bodo imeli...

Otroci stanovanjske skupnosti Zlato polje v Kranju so se zbrali pred televizijskim zaslonom (Foto: Milan Spravce)

AKTUALNE TEME

Financiranje kulture v komuni:

KLOBČIČ SE ODVIJA

Do katere mere lahko že danes prenesemo financiranje kulture na osebno potrošnjo občanov in kaj še vnaprej financirati iz skupnih družbenih sredstev, to je eno izmed ključnih vprašanj, ki si jih te dni zastavljajo sveti za kulturo občinskih skupščin ob sestavljanju predlogov letošnjih proračunov.

Časa je malo. Občinske skupščine morajo sprejeti svoje proračune do konca januarja. Zato tudi ni pričakovati, da bi lahko občinski sveti za kulturo dotlej že našli najbolj pravi odgovor na zgoraj zastavljen vprašanje. Vsaka naglica bi lahko povzročila hude posledice. Prenaglitost je torej ne kaže. V nekaterih slovenskih občinah sta se namreč v razpravah o tem vprašanju že pojavili dve skrajnosti. Ponekod nameravajo znatno skrajšati proračune za kulturno dejavnost in v glavnem prenesti ta bremena na občane. Drugod vztrajajo na nesorazmernem povečevanju proračunskih sredstev za te namene. Niti v prvem niti v drugem primeru pa ta stališča niso zasnovana na študijah ali ocenah tega, koliko so že doslej občani sodelovali z deležem svojih osebnih dohodkov pri financiranju kulturnih programov. Malokje je tudi znan točen odstotek narodnega dohodka, ki so ga komune doslej prispevale za kul-

turo življenje in kulturne programe. Iskanje meril, kako porazdeliti finančna bremena med osebno potrošnjo občanov in sredstvi, ki so splošno družbeno, da s tem ne bi prizadeli normalnega kulturnega razvoja niti preveč obremenili osebno potrošnjo občanov, to je vsakakor dolgoročneje vprašanje. Toda napredek je že v tem, da so si ga sveti za kulturo tako resno zastavili. Sami brez širokih družbenih dogovorov, v katerih bi morali imeti glavno besedo občani sami, seveda z dovoljvega odgovora sveti ne morejo najti. Vsekakor bodo ta merila v posameznih občinah različna. Pri tem bo odločilen resnični pomen, ki ga ima neka kulturna dejavnost ali institucija v svoji sredini. Pomen in vrednost neke kulturne dejavnosti lahko iščemo v tem, koliko le-ta zadovoljuje interes ljudi za to dejavnost.

V ilustracijo, kako zapleteno je iskati odgovor na to vprašanje, si oglejmo, kako so se

kot diplomiran ekonomist, da se bom morala še veliko tega in onega naučiti. In veste, kaj sem delala? Dve leti sem knjižila kartice, ki bi jih lahko dekletke z administrativnim tečajem...

— Res je, mlad strokovnjak bi moral v nekaj mesecih skozi vse faze delovnega procesa. Mojstri bi ga prve mesece lahko mnogo naučili, v kasnejših letih pa bo obratno. Toda mojstri ljubosumno čuvajo svoje dragoceno praktično znanje. Ne bodite naivni, to je človeško razumljivo...

— Pri reelekciji direktorjev ne bi smeli pretiravati s kriterijem strokovne izobrazbe. To je le eden izmed pogojev za dobro delo direktorja. Marsikje pa se direktor brez šolske izobrazbe a z dolgoletno prakso boljše odreže kot mlad strokovnjak...

— Toda tak direktor-praktik, brez primerne šolske izobrazbe, ne bo hotel okrog sebe šolanih ljudi...

— Kaj to pomeni, če neka delovna organizacija v svoj statut napiše, da imajo lahko vodilni tudi »nedokončano srednjo šolo«? Je to upoštevanje kriterija prakse, ali imajo pri tem v mislih že določene ljudi?...

— Mladi strokovnjaki tudi izsiljujejo pogoje: fiksno plačo, stanovanje, avto, potovanje v inozemstvo. Kar spomnite se Pirševga članka v Dnevniku...

— Toda izjema ni pravilo. Nikar ne pretiravajmo. Vsi vendar niso takšni...

Naj bo iz beležnice izpisinah misli tega razgovora dovolj. Ne navajam njegovih avtorjev, ker bi podobnega gotovo lahko še kje našli. Toda, kdor je pozorno prebral nize te misli, bo razumel, zakaj sem rdeče očrtala stavek: SMO ZA ALI ZOPER ZAPOSLOVANJE MLADIH STROKOVNJAKOV? Ali ne obstaja nevarnost, da bi tisti, ki jih moramo še prepričevati o pomenu in vrednosti strokovnega znanja in vlogi strokovnjaka v naši družbi, naredili ob takem našem razglabljanju prav obraten zaključek. Namreč...

— No, prav je, da smo jim mi tako trdno zaprli vrata... Mi, ki poznamo prakso, le vemo svoje...

Danes ne more biti več dileme: SMO za ali zoper. Vprašanja se zastavljajo drugače: Kako bi mlade strokovnjake čim hitreje seznanili s celotnim procesom dela v delovni organizaciji? Kako bi nanje prenesli kar največ praktičnih izkušenj, pridobljenih v konkretnem delovnem procesu? Kako poiskati merila, da bo njihov družbeni položaj in osebni dohodek odvisen od njihovega lastnega dela v delovni organizaciji? To in še kaj.

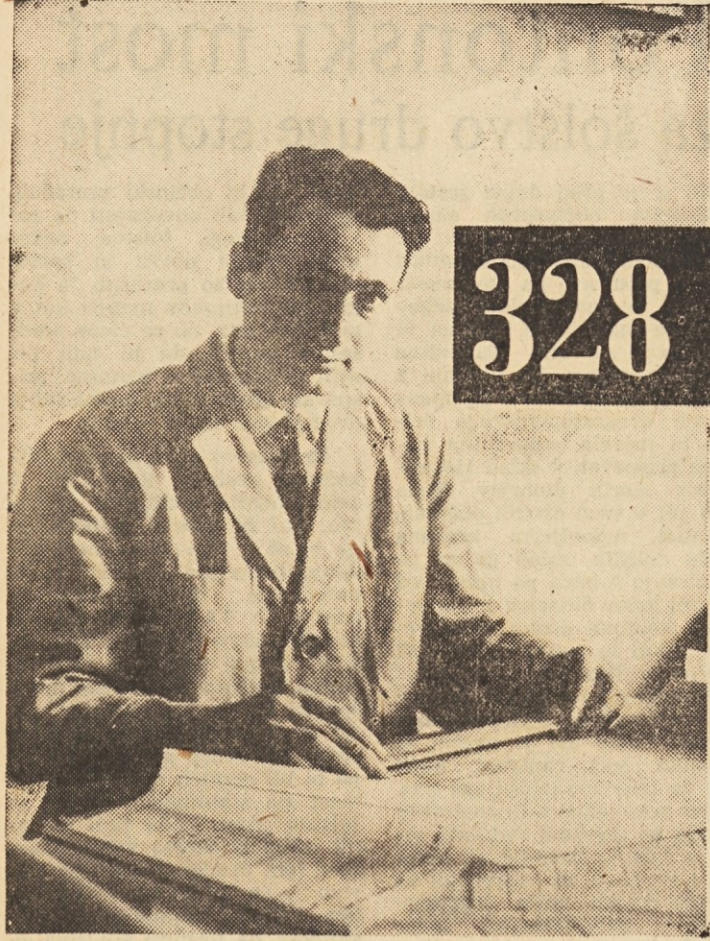
SONJA GASPERŠIČ

otrok v osemletkah.

MILAN VIDIC

Moja prvi novinarski »poohod« po Novem letu me je udobrovoljil. V Industriji gostinske opreme, ljubljanskem podjetju, ki razen z nazivom še ni preraslo obrtništva, še čuda manjka, da bi bilo v vsem drugim za zgled. Tega se delavci zavedajo. Občudovanja vredna pa je njihova podjetnost, s katero so brez stricev in botrov v zadnjih šestih letih pre-

328 IN 1 NOVOLETNO VOŠČILO

rasli iz majhne obrtne delavnice, ki je izdelovala ograje za stopnišča in štedilnike na drva, v drugo največje jugoslovansko podjetje za sodobno kuhinjsko in gostinsko opremo. V kakovosti izdelkov jih nihče ne poseka, zato imajo dela na pretek, v banki pa več denarja, kakor kdajkoli. Njihov poslovni ugled lahko ocenite po tem, da so letos dobili 328 novoletnih voščil, večinoma iz hotelov, motelov in samoposrežnih restavracij, ki jih je že opremil ali pa jih opremlja ta dvestočlanski delovni kolektiv...

Nezadovoljstvo - kolo napredka

Delajo večinoma po individualnih naročilih. Po eni strani je to dobro, ker jim neprodani proizvodi ne vežejo obratnih sredstev, po drugi strani pa privržavolje teh naročil ne preidejo na serijsko izdelavo.

»Kadar bodo naši arhitekti in gradbeni načrti tipizirani, bomo lahko tudi mi tipizirali opremo in jo serijsko izdelovali,« je bolj v šali kakor zares dejal glavni projektant IGA tov. Merkun. Projektivni biro namreč ta individualna proizvodnja silno bremeni, čeprav je številčno računčan, saj šteje trinajst ljudi. Merkun od 1962. leta dalje ni utegnil izkoristiti vsega letnega oddiha...

V resnici gre ta proizvodnja razdrobljenost že vsem skupaj rahlo na živce. Elemente za opremo postopno standardizirajo, lupilnice za krompir, etajzne peči in stroje za žaganje kosti sicer že serijsko izdelujejo, vendar v tako majhnih serijah, da skorajda ne zaslužijo tega imena.

»Večje delavnice bi morale imeti,« meni predsednik delavskega sveta Franc Kokovičar. »V takšnih prostorih ni mogoče organizirati tekočega traka.«

Jože Slamec, konstruktor in nekdanji ključavničar, ki bo spomladi izredno končal strojni oddelek tehniške srednje šole, se s Kokovičarjem pojasnilom ni strinjal.

»Serijsko proizvodnjo lahko uvedemo tudi v teh prostorih, le delo je treba bolje organizirati. Zdi se, kot da bi vsi neverjetno pridno delali, v resnici pa neverjetno pridno prenašarno sestavne dele iz enega konca v drug konec delavnic. Notranji transport je nujno potrebno organizirati. Serijsko pa ravno tako moramo proizvajati, da pocenimo izdelke. Kuhinje in restavracije bi vseeno še lahko opremljali individualno, večina proizvodnje pa naj bo serijska. Toda poprej bo treba sestiti in se pogovoriti o perspektivnem planu. Ali mi sploh kaj mislimo naprej? Za široko potrošnjo še marsičesa manjka...«

Ko sem se o proizvodnih načrtih pogovarjala z vodjem komercialne službe tov. Jožetom Papežem, sem dobila vtis, da prehod na serijsko proizvodnjo ni španska vas, do katere vodi tisoč zavitih poti, ampak zadeva bližnje prihodnosti.

Skok čez mejo?

Ti »čeki« pa so v rokah zunanjetrogovinskih podjetij. Preko štirih so ponudili vzhodnim državam, od koder dobivajo nerjavečo pločevino za kuhinjske kotle, lupilnice za krompir, električne in plinske etajzne peči... Če jim uspe dobiti zunanje kupce oziroma prodreti na svetovni trg, bodo kaj hitro večino zmogljivosti uporabili za serijsko izdelavo. Dokler so omejeni predvsem na prodajo doma, pa bi bila ozka proizvodna specializacija preveč tvegana.

Tov. Edi Stefan, direktor IGA, upa, da jim bo s serijsko izdelanimi lupilnicami za krompir uspelo prodreti tudi na zahod. Italijanska tovarna Triple se zanima zanje, bojša so boljše in cenejše kakor italijanske, v zameno zanje pa bi IGO oskrbovala s termostati in različnimi drugimi sestavnimi deli za njihove izdelke, ki jih uvažajo in s katerimi imajo nenehno križe in težave. Servirni voziček za splitsko vojaško bolnico so v dveh dneh projektirali, skonstruirali in izdelali — ne samo enega, ampak dva, čeprav še svoj živ

dan ni nihče razmišljal o njih. Prav tako so devize prihranili s tem, da so sami izdelali specialna cevasta kolena za ladje, žarnice in termostate pa še ne znajo delati... Brez termostata pa izdelek, ki stane 2 do 3 milijone dinarjev, ne velja — nič. Ta napravica za 3.000 Lit lahko za cele tedne zadrži izdelek v skladišču in z njim vred tudi denar, vložen vanj... Da dobijo kontrolne žarnice, se morajo včasih posluževati zasebnih znanstev in inozemskih turistov...

»Veliko razlogov imamo,« mi je dejal direktor, »da dobimo v inozemstvu odjemalce. Pred kakim mesecem smo se na sedenju našega združenja dogovorili, da zastopstvo obide vso Jugoslavijo in nas seznaniti s potrebnimi gostinstva v bližnji in daljši prihodnosti. Bojim se, da to proučevanje trga ne bo kaj prida uspelo. V ljubljanski Iliriji sem slišal, da dajejo trgovskim zastopnikom cele kovčke kozmetičnih izdelkov, pa jim še kovčkov ne vrnejo... Za serijsko proizvodnjo si moramo zunaj poiskati kupce tudi zato, da bomo boljše oskrbovani z nerjavečo pločevino. Vemo, na primer, da bi pomivalna korita šla v prodajo, mizarsko podjetje, ki bi izdelovalo leseno ogrodje že imamo, le pločevina nam manjka. Če bi jo letno uvozili kakih 200 ton, ne bi več pošiljali kuhinjskih kotlov in drugih naprav ven emaljirat, kar s prevozom vred stane samo kakih 10 odstotkov manj kot veliko lepši in tako rekoč večni kotli iz nerjaveče pločevine...«

Kakor vidite, dobljene izjave niso bile enake, vendar se iz njih jasno vidi, da vsi po vrsti mislijo na prihodnost svojega podjetja, ki napreduje celo v najtežavnejših časih našega gospodarstva...

Nihče iz podjetja

Fluktuacija je odlično merilo gospodarskega stanja podjetja in zadovoljstva delavcev. Kolektiv IGA, ki je bil zaradi raznih neredov v ožjem upravnem vodstvu še pred poldrugim letom pod prisilno upravo, je zdaj stabiliziran. Morda so k temu pripomogli poleg lepših medsebojnih odnosov tudi solidni zaslužki. Mesečno kovprečje znaša 78 tisoč dinarjev. Poleg tega polovico prispeva podjetje za tople malice in jim nudi brezplačna prenočišča v ljubkih weekend hišicah v Portorožu in Selcah.

Ob koncu naj še dodam, da se nihče izmed vsaj dvajsetih intervjuvanih članov tega kolektiva ni pritoževal niti čez draginjo niti čez zasluzke, čeprav zlasti stimuliranje proizvodnih delavcev ni urejeno. Toda kar še ni, še pride... Tik pred odhodom iz podjetja sem mimogrede ujela pomene, kako bi na primer zajemali z delovnimi nalogi stroške projektantov — njihova potovanja, popravila zaradi površnega načrtovanja...

Zato: 328 novoletnim voščilom pridružujem še našega.

MARIOLA KOBAL

IGO ima premalo strokovnjakov, najboljši med njimi pa so zrasli iz delavcev.

Glavni projektant Lojze Merkun... konstruktor Jože Slamec... razdelovalec načrtov Stane Zgajnar... skupinovodja Franc Erjavšek — sami strokovnjaki, ki so iz nekdanjih ključavničarskih vajencev napredovali v tehnike in inženirje.

Jože Slamec in Stane Zgajnar bosta spomladi končala tehniško srednjo šolo. Prvi bo samo za diplomu zaprosil za 14 dni študijskega dopusta. Zaključni izpiti bodo namreč trajali dva tedna. Od 120 izrednih slušateljev v prvem letniku jih bo z njim diplomiralo samo deset.

Največji fenomen je Lojze Merkun. Končal je delovodsko šolo, vendar v načrtovanju kuhinj prekaša marsikaterega arhitekta, ker pozna vse razpoložljive materiale, tehnologijo dela v kuhinji in njeno funkcionalnost. Prav zdaj bodo po njegovih načrtih adaptirali kuhinjo v hercegovaškem hotelu Topla, ki sta jo projektirala dva arhitekta. Kuhinja v najlepšem dalmatinskem hotelu Brela je njegovo delo. Pod projekt so podpisali še arhitekta, zgolj zato, da je bil odobren. Ta skromni garač, ki pol meseca preživi na terenu, ne participira nič pri projektih. Zadovoljen je z 92.000 dinarji na mesec in si ne pusti niti nadurnega dela plačevati. »Če dopoldne ne utegnem delati, moram pač popoldne ali ponoči potegniti,« mi je rekel.

Direktor IGA Edi Stefan pravi, da izredni študentje veliko resneje jemljejo šolanje kakor redni, ki jih kolektiv šola za razvoj podjetja. Zato vsakemu delavcu, ki ga žeja po znanju, radi plačujejo šolnino.

Ko sem v Trnovem spraševala, kje je IGO, me je neka Trnovčanka popravila:

»Ključavničarje iščete?«

Za domačine je torej Industrija gostinske opreme še vedno obrtno podjetje, ker nima tovarniškega dimnika, ne velikih delovnih hal, brez katerih si je težko zamisliti pravo tovarno.

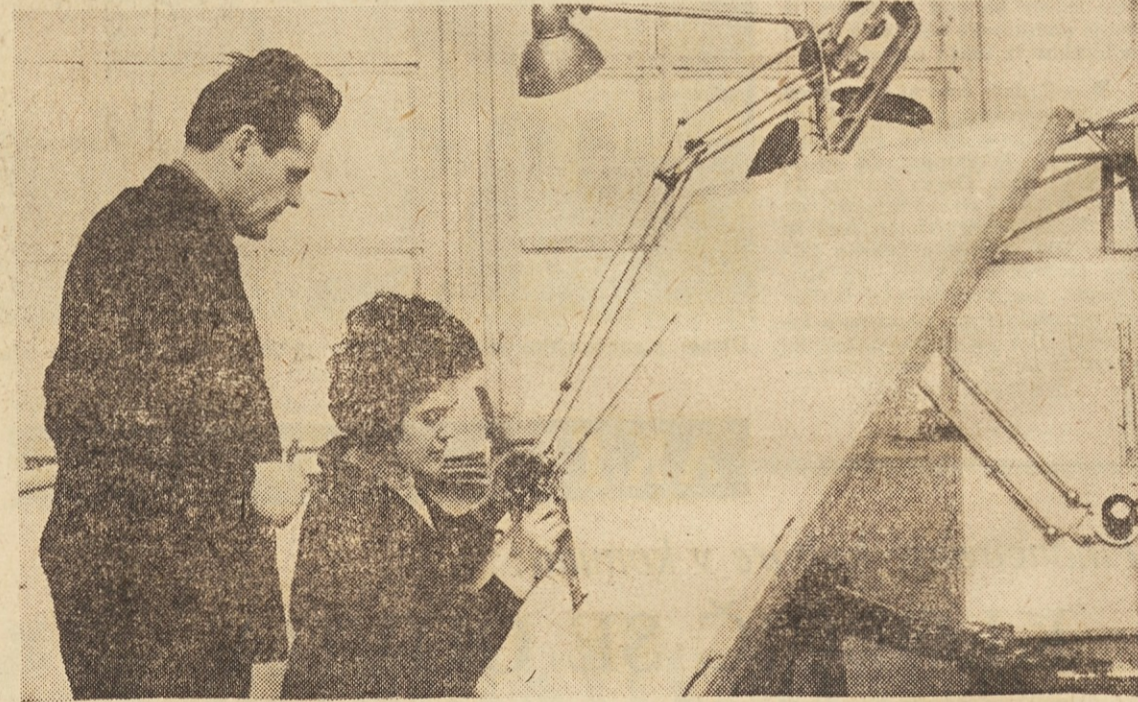
Odkrito rečeno, tudi mene velika tabla nad vhodom v IGO ni prepričala, da sem prišla v tovarno. Nekaj majhnega in skromnega je vse skupaj. Od zunaj in od znotraj.

Direktor mi je to pripomnil, rahlo zameril, kajti tjakaj so se komaj dobro preselili iz še skromnejših prostorov...

»Se takrat, ko kupujete švicarsko uro, vprašate, v kakšnem prostoru so jo sestavili? Mislim, da ne, ker to ni važno... Tri-ple, največja italijanska tovarna gostinske in kuhinjske opreme, je nastala iz skromnih delavnic. Te so dale denar za ogrobnje moderne hale... Upamo, da tudi mi ne bomo ostali večno tukaj.«

Upanje je pravzaprav že: na pol prepričanje. Brez trnovskih ključavničarjev ne zraste več noben hotel ob Jadranu... Zagrebška tovarna Kontakt jih niti v svoji republiki ne rno re spodbirati, čeprav je precej cenejša. Trnovski ključavničarji so opremili Brione s kuhinjsko opremo, v Brelu, najimenitnejšem hotelu ob jadranski obali, pripravljajo inozemcem hrano na delovnih mizah in v posodju, izdelanem v IGU. Vojno medicinski center v Splitu je temu podjetju zaupal izdelavo opreme, ki je stala kakih 140 milijonov dinarjev. Zdaj pa jo leg drugih manjših izdelujejo tudi doslej največje naročilo za železarno Skopje in njene rudnike. Za makedonske železarje so tri samopostrežne restavracije že v celoti opremlili.

Dvestočlanski delovni kolektiv je lani ustvaril milijardo 400 milijonov dinarjev dohodka. To pa že diši po tovarni...

INDUSTRIJA METALNIH POLIZDELKOV

impol

SLOVENSKA BISTRICA

PROIZVAJALEC:

ALUMINIJSKIH POLIZDELKOV

— pločevine, trakov, rondel, ron d'ic, palic, cevi, profilov, žice in vrvi

TER ALUMINIJSKIH KONSTRUKCIJ

— oken, vrat, pregradnih sten, fasadnih elementov, samonosilnih fasad in nosilnih konstrukcij

ČESTITA DELOVNI KOLEKTIV

Občani Slovenske Bistrice praznujejo svoj občinski praznik

Čestita vsem občanom in jim želi mnogo delovnih uspehov

SKUPŠČINA OBČINE
OBČINSKI SINDIKALNI SVET
OBČINSKI KOMITE ZKS
OBČINSKI ODBOR SZDL

OBČINSKI KOMITE ZMS
OBČINSKO ZDRUŽENJE BORCEV NOV
DELAVSKA UNIVERZA

TRGOVSKO PODJETJE
M E D E X

import - export

LJUBLJANA

I N K O P
INDUSTRIJA KOVINSKE OPREME
Kočevje

KOMUNALNO PODJETJE
Ž A L E - Ljubljana

- AVTOPROMET
- TUZEMSKA ŠPEDICIJA

Gorjanci

NOVO MESTO - STRAŽA

T O N O S A
TOVARNA TRIKOTAŽE IN NOGAVIC
LJUBLJANA - SAVLJE

priporoča svoje izdelke iz sintetične kodranke:

- HOLA - HOP
- LEODRES
- TONOSA ŽENSKE HLAČKE Z DRZKI
- OTROŠKE IN MOŠKE MAJE

OB VSTOPU V NOVO LETO IN OB
PRAZNOVANJU 15. OBLETNICE PODJETJA,
ŽELIMO SE VEČ DELOVNIH USPEHOV

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

Sava

Jesenice na Gorenjskem

Zavod za napredek
in razvoj turizma
Bled

Klimatsko zdravilišče
Franc Rozman
Gozd Martuljek

GOSTINSKO PODJETJE
M A J O L K A

CELJE - PREŠERNOVA 3

Če točno naslovite pošiljko, bo sigurno
v pravem času vročena

PODJETJE ZA PTT PROMET

CELJE

V novem letu še več uspehov

žele delovni kolektivi

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE

KRANJ, GREGORČIČEVA 3

Elektroinstalacije - delavnice - elektromehanika -
finomehanika - radiomehanika - železostugarstvo

Koristite naše usluge v delavnicah, trgovini v Trzinu in novi
trgovini ob avtobusni postaji v Kranju

GRAND HOTEL
TOPLICE

BLED

- SE TOPLO PRIPOROČA
ZA CENJENI OBISK

POSTREŽBA HITRA IN SOLIDNA!

OBRTNO PODJETJE

PUŠKARNA

Kranj

- lovsko orožje
in material
- specialno orožje in
- embalaža

Gostinsko podjetje

s svojimi obrati:

- restavracija
OJSTRICA, Celje
- gostišče RIBIC, Celje
- gostišče BIZELJČAN, Store
- gostišče
TURIST, Frankolovo
- bife OTOK, Celje

CELJE

Ojstrica

TRGOVSKO PODJETJE

ŽELEZNINA

Radovljica

S SVOJIMI POSLOVALNICAMI

- želi vsem potrošnikom in poslovnim prijateljem
srečno in zadovoljno novo leto!

Obenem se še nadalje priporoča za sodelovanje in cenjeni
obisk

SKADKOGORSKA TOVARNA
KARTONA IN PAPIRJA
SLADKI VRH

pošta Šentilj v Slovenskih goricah

PROIZVAJA:

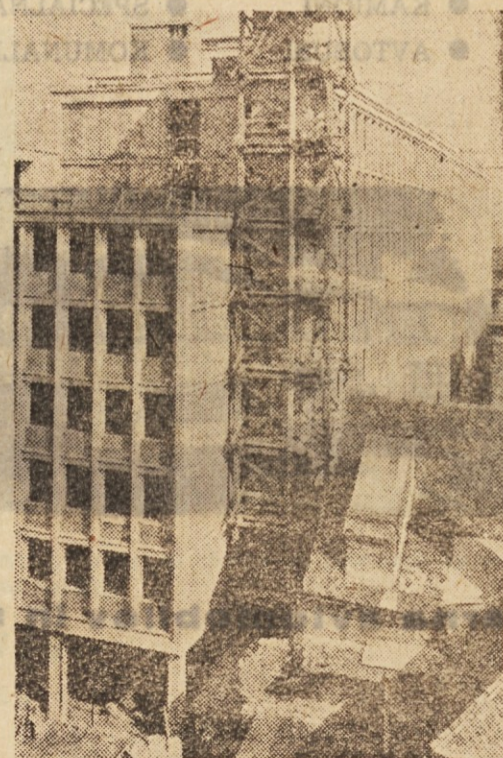
- KLOBUČNI BELJENI PAPIR
- KLOBUČNI NEBELJENI PAPIR
- OVOJNE NETIPIZIRANE
PAPIRJE
- SUROVI STRESNI KARTON
- IZOLACIJSKI KARTON

Dolgoletne izkušnje,
stari rekonstruirani
in nov papirni stroj
so jamstvo
za kvaliteto
naših proizvodov

SPLOŠNO
GRADBENO
PODJETJE

Novo mesto

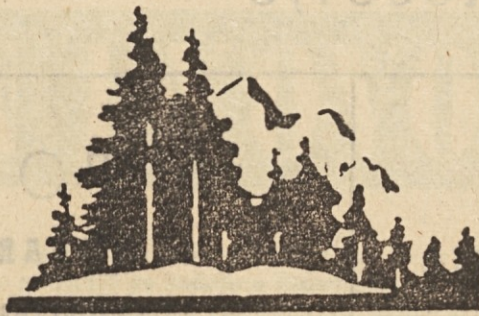
Cestno podjetje
v Novem mestu

Novo mesto

Gozdno gospodarstvo

Bled

ČESTITA VSEM
DELOVNIM
KOLEKTIVOM,
POSEBNO
POSLOVNIM
SODELAVCEM

JUB
TOVARNA BARV

DOL PRI LJUBLJANI

želi vsem svojim poslovnim partnerjem
SREČNO IN USPEHOV POLNO NOVO LETO 1966

TUZEMNI IN MEDNARODNI AVTOTRANSPORT

Prevoz vseh vrst blaga z avtovlaki.
Prevoz z avtocisternami.
Mehanično servisne usluge.

HITRO – KVALITETNO – SOLIDNO

POSLOVALNICE:

- BEOGRAD
- CELJE
- LJUBLJANA
- MARIBOR
- NOVI SAD
- RIJEKA
- SARAJEVO
- ZAGREB

Preden se odločite za nakup kuhinjskih stolov, foteljev in ostalega kosovnega pohištva

ZAHTEVAJTE KATALOG IN CENIK PODJETJA

Lesna industrija Pivka

Proizvaja tudi kvalitetno priznane vezane in panel plošče

- Plemenite in slepe furnirje
- lepljene sedeže in naslone
- lesno embalažo
- žaga mehki in trdi les

NOVOST

KROJAŠKO PODJETJE
s svojimi obrati in poslovalnicami
LJUBLJANA, Poljanska cesta 11

V novem letu še več uspehov

žele delovni kolektivi

TRGOVSKO PODJETJE

Agraria
Kranj

Obrtno podjetje
ELA

Novo mesto

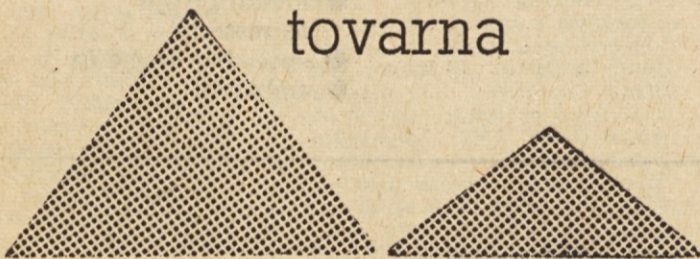
DELOVNI KOLEKTIV

CEMENTAR

INDUSTRIJA GRADBENEGA MATERIALA

LJUBLJANA, Vodovodna cesta 3/a

Kemična
tovarna

MELAMIN

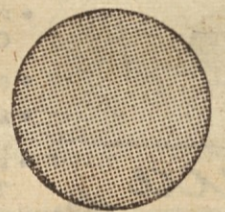
Kočevje

Industrija obutve
Novo mesto

Trgovsko podjetje

JELKA

Ribnica na Dolenjskem

- KAMIONI
- AVTOBUSI

- SPECIALNA VOZILA
- KOMUNALNA VOZILA

- MOTORJI

rezervni deli
za vsa vozila

Tovarna avtomobilov in motorjev
Maribor

VELETRGOVINA

Kovinotehna Celje

IZVOZ – UVOZ

CELJE, Mariborska 17

S POSLOVNIMI ENOTAMI

OPREMOTEHNA – Ljubljana, Kidričeva 3

UNIVERZAL – Jesenice, Cesta maršala Tita 79

lesnina

Trgovsko podjetje z lesom, lesnimi izdelki in pohištvom,
LJUBLJANA

želi vsem potrošnikom, poslovnim prijateljem in interesentom
srečno in uspehov polno novo leto 1966

PRODAJAMO:

vse vrste pohištva, les, furnir, vezane plošče, lesonit, malenit,
parket, ladijski pod, montažne in weekend hišice, okna, vrata,
leseno galanterijo

OPREMLJAMO:

hotele, šole, internate, kino dvorane, restavracije, laboratorije,
trgovske lokale, bolnice, ladje

IZVAŽAMO:

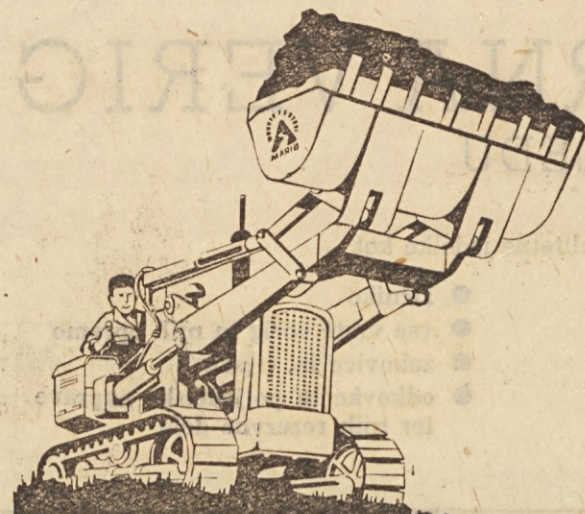
po Evropi, na Bližnji vzhod, v ZDA in Kanado

PROJEKTIRAMO

v lastnem ateljeju za notranjo opremo

Poslovalnice »LESNINE« so v vseh večjih mestih Jugoslavije.

»LESNINA« LJUBLJANA, centrala za SFRJ
Ljubljana, Titova 97

cestno podjetje maribor

s svojimi
poslovnimi enotami
vzdržuje, modernizira
in gradi javne ceste

Ob novem letu želi vsem delovnim ljudem, posebno poslovnim
partnerjem še mnogo delovnih uspehov

V korak z modo-
v korak s časom-
kdor obiskuje...

PRODAJNI SERVIS

LJUBLJANA · MARIBOR

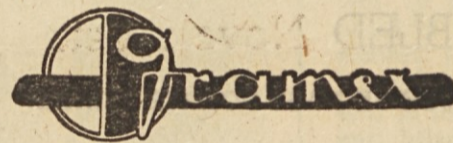
Občinski sindikalni svet TRŽIČ

V novem letu še več uspehov

žele delovni kolektivi

»RUNO« tovarna usnja TRŽIČ

Ljubljana

SPECIALIZIRANO TRGOVSKO PODJETJE
Z GRADBENIM MATERIALOM

želi vsem svojim odjemalcem
še mnogo delovnih uspehov

Za cenjena naročila se priporoča kolektiv!

Keramičarstvo in pečarstvo

MARIBOR - Tyrševa 11

Izvršujemo vsa pečarska in keramičarska dela solidno
in kvalitetno

Za cenjena naročila se priporoča kolektiv!

DELOVNI KOLEKTIV

mercator

LJUBLJANA
VELETRGOVINA

želi srečno in delovnih uspehov polno novo leto 1966

POTROŠNIKI:

280 prodajaln,
22 samopostrežnih

VAM NUDI

BOGATO
IZBIRO
IN VSE
KAR
POTREBUJETE

VSEM DELOVNIM LJUDEM ŽELI MNOGO USPEHOV
V LETU 1966

delovna skupnost
Cestnega podjetja
v Celju

»OD IDEJE DO IZVEDBE«

Predno pristopite h kakršnikoli propagandni akciji se obrnite za strokovni nasvet
na družbeno in ekonomsko propagandno podjetje

REKLAMSERVIS

LJUBLJANA, Čopova 5 a

telefon 22-779, 20-576

ki vam izvrši vse idejne osnutke ter prevzame vse izvedbe.

TOVARNA VERIG

LESCE PRI BLEDU

priporoča v nakup svoje kvalitetne izdelke kot

- žičnike
- vse vrste verig in njih opremo
- zakovice in vijake
- odkovke in poljedelske naprave ter njih rezervne dele

Kemična tovarna Podnart

- POSLUŽUJTE SE NAŠIH GALVANSKIH IZDELKOV
- ZAHTEVAJTE PROSPEKTE IN PONUDBE

Kmetijski kombinat

Žalec

Živilska industrija Kamnik

s svojimi obrati:

- ETA, Kamnik
- KVAS, Mengeš

Lesna industrija

BOHOR

ŠENTJUR PRI CELJU

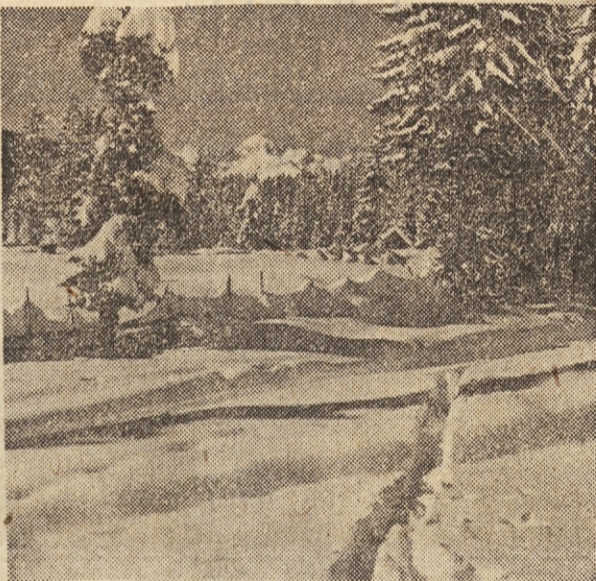
IZDELUJEMO:

- strokovno klekljane čipke in strojne vezenine
- vse vrste ženskih rokavic, ki vam jih nudimo po konkurenčnih cenah

TOVARNA ČIPK IN VEZENIN BLED

POSLUŽUJTE SE NAŠE BOGATE IZBIRE!

V novem letu še več uspehov

žele delovni kolektivi

IGO

INDUSTRIJA GOSTINSKE OPREME
LJUBLJANA, TRNOVSKI PRISTAN

Z vsemi svojimi obrati

- hotel
- restavracija
- kavarna
- rožce
- vinska klet
- Smrekarjev hram

se priporoča za cenjeni obisk

Grand
hotel
Union
Ljubljana

- INDUSTRIJSKI NOŽI
- KOLESNI STAVKI
- VZMETI
- GRELNA ŽICA
- VALJI ZA HLADNO VALJANJE KOVIN
- VALJI ZA VALJANJE BREZŠIVNIH CEVI

BRZOREZNO ORODJE:

- rezkarji iz kvalitete »Elomax«
- strugarški noži
- spiralni svedri
- krožne žage za hladno rezanje kovin

TERMIČNA OBDELAVA:

- kaljenje, poboljšanje, cementiranje

MEHANSKA OBDELAVA:

- groba in fina za ulitke in odkovke

Informacije in navodila za izbiro, obdelavo, predelavo in termično obdelavo ter uporabo naših jekel.

Strokovni tečaji za brusilce industrijskih nožev in za kalilce.

Za prvo kvaliteto jamči:

znak oziroma firma z nad 300-letnimi izkušnjami v izdelavi žlahtnih jekel!

KOLEKTIV
TRGOVSKEGA PODJETJA

Murka

LESCE
PRI BLEDU

S SVOJIMI
POSLOVALNICAMI
SE ŠE NADALJE
PRIPOROČA
ZA CENJENI OBISKI

LESNO INDUSTRIJSKI
KOMBINAT

Savinja Celje

tovarna zdravil

NOVO MESTO

Cesta komandanta Staneta št. 19

IZDELUJE FARMACEVTSKE IN KEMIČNE IZDELKE